

LIGJ
Nr. 7/2026

PËR ADERIMIN E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË NË PROTOKOLLIN
PËR NDALIMIN E TREGTISË SË PALIGJSHME NË PRODUKTET E DUHANIT

Në mbështetje të neneve 78, 83, pika 1, dhe 121, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Republika e Shqipërisë aderon në protokollin për ndalimin e tregtisë së paligjshme në produktet e duhanit, bërë në Seul, më 12 nëntor 2012, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji dhe është pjesë përbërëse e tij.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 28.1.2026.

Shpallur me dekretin nr. 48, datë 5.2.2026, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj.

PROTOKOLLI
PËR NDALIMIN E TREGTISË SË PALIGJSHME NË PRODUKTET E DUHANIT

PREAMBULË

Palët në këtë Protokoll,

duke pasur parasysh se më 21 maj 2003, Asambleja e Pesëdhjetë e gjashtë Botërore e Shëndetësisë miratoi me konsensus Konventën Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, e cila hyri në fuqi më 27 shkurt 2005;

duke pranuar që Konventa Kornizë e OBSH-së për Kontrollin e Duhanit është një nga traktatet e ratifikuara më shpejt nga Kombet e Bashkuara dhe një mjet themelor për arritjen e objektivave të Organizatës Botërore të Shëndetësisë;

duke pasur parasysh sloganin e Kushtetutës së Organizatës Botërore të Shëndetësisë, e cila thotë se gëzimi i standardit më të lartë të arritshëm të shëndetit është një e drejtë themelore e çdo qenieje njerëzore pa dallim race, feje, bindjesh politike, gjendjeje ekonomike ose sociale;

të vendosur, gjithashtu, për t'i dhënë përparësi së drejtës së tyre për të mbrojtur shëndetin publik;

thellësisht të shqetësuar që tregtia e paligjshme e produkteve të duhanit po çon në përhapjen e epidemisë së duhanit, e cila është një problem global me pasoja serioze për shëndetin publik që kërkon përgjigje efektive, të përshtatshme dhe gjithëpërfshirëse vendëse dhe ndërkombëtare;

duke pranuar më tej se tregtia e paligjshme e produkteve të duhanit dobëson masat e çmimeve dhe taksave të hartuara për të forcuar kontrollin e duhanit dhe në këtë mënyrë shton praninë dhe ekonominë e produkteve të duhanit;

të shqetësuar seriozisht nga efektet negative që rritja e pranisë dhe ekonomisë së produkteve të duhanit të tregtuara në mënyrë të paligjshme ka në shëndetin publik dhe mirëqenien, në veçanti të të rinjve, të varfërve dhe grupeve të tjera vulnerabël;

të shqetësuar seriozisht për implikimet joproporcionale ekonomike dhe sociale të tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion;

të vetëdijshëm për nevojën e zhvillimit të kapaciteteve shkencore, teknike dhe institucionale për të planifikuar dhe për të zbatuar masa të përshtatshme kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare për të ndaluar të gjitha format e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit;

duke ditur se qasja në burimet dhe teknologjitë përkatëse është me rëndësi të madhe për rritjen e aftësive të Palëve, veçanërisht në vendet në zhvillim dhe vendet me ekonomi në tranzicion, për të ndaluar të gjitha format e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit;

duke ditur, gjithashtu, se, megjithëse zonat e lira janë krijuar për të lehtësuar tregtinë e ligjshme, ato janë përdorur për të lehtësuar globalizimin e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit, si në lidhje me tranzitin e paligjshëm të produkteve të kontrabanduara, ashtu edhe në prodhimin e produkteve të paligjshme të duhanit;

duke ditur, gjithashtu, se tregtia e paligjshme e produkteve të duhanit dëmton ekonominë e Palëve dhe ndikon negativisht në stabilitetin dhe sigurinë e tyre;

të vetëdijshëm, gjithashtu, se tregtia e paligjshme e produkteve të duhanit gjeneron fitime financiare që përdoren për të financuar aktivitete kriminale transnacionale, të cilat ndërhyjnë në objektivat e qeverisë;

duke ditur se tregtia e paligjshme e produkteve të duhanit pengon objektivat shëndetësore, imponon barrë shtesë mbi sistemet shëndetësore dhe shkakton humbje të të ardhurave për ekonominë e Palëve;

duke respektuar nenin 5.3 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, në të cilin Palët bien dakord që, gjatë përcaktimit dhe zbatimit të politikave të tyre të shëndetit publik, në lidhje me kontrollin e duhanit, Palët duhet të veprojnë për t'i mbrojtur këto politika nga interesat tregtarë dhe interesat e tjerë të industrisë së duhanit në përputhje me ligjin kombëtar;

duke theksuar nevojën për të qenë vigjilentë ndaj çdo përpjekjeje të industrisë së duhanit për të minuar ose përmbysur strategjitë për të luftuar tregtinë e paligjshme të produkteve të duhanit dhe nevojën për t'u informuar për aktivitetet e industrisë së duhanit që kanë një ndikim negativ në strategjitë për të luftuar tregtinë e paligjshme të produkteve të duhanit;

duke respektuar nenin 6.2 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, i cili i inkurajon Palët të ndalojnë ose kufizojnë, sipas rastit, shitjet dhe/ose importimin nga udhëtarët ndërkombëtarë të produkteve të duhanit pa taksa dhe detyrime;

duke ditur, gjithashtu, se duhani dhe produktet e duhanit në kalimin dhe transportin ndërkombëtar gjejnë një kanal për tregti të paligjshme;

duke ditur se veprimi efektiv për të parandaluar dhe luftuar tregtinë e paligjshme të produkteve të duhanit kërkon një qasje gjithëpërfshirëse ndërkombëtare dhe bashkëpunim të ngushtë në të gjitha aspektet e tregtisë së paligjshme, duke përfshirë, sipas rastit, tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit;

duke sjellë në mendje dhe theksuar rëndësinë e marrëveshjeve të tjera ndërkombëtare përkatëse, të tilla si Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Ndërkombëtar, Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Korrupsionit dhe Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Trafikut të Paligjshëm të Lëndëve Narkotike dhe Substancave Psikotrope, si dhe detyrimin që Palët në këto Konventa kanë për të zbatuar, sipas rastit, dispozitat përkatëse të këtyre Konventave për tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit, dhe duke i inkurajuar ato Palë që ende nuk janë bërë Palë në këto marrëveshje ta marrin në konsideratë ta bëjnë këtë;

duke pasur parasysh nevojën për të ndërtuar një bashkëpunim të zgjeruar midis Konventës Sekretariati i Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit dhe Zyra e Kombeve të Bashkuara për Lëndët Narkotike dhe Krimin, Organizata Botërore e Doganave dhe organe të tjera, sipas rastit;

duke iu referuar nenit 15 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, ku Palët e dinë, ndër të tjera, se ndalimi i të gjitha formave të tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit, duke përfshirë kontrabandën dhe prodhimin e paligjshëm, është një komponent thelbësor i kontrollit të duhanit;

duke e ditur që ky Protokoll nuk synon të trajtojë çështje që kanë të bëjnë me të drejtat mbi aftësitë krijuese; dhe

të bindur se plotësimi i Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit me një protokoll gjithëpërfshirës do të jetë një mjet i fuqishëm dhe efektiv për të luftuar tregtinë e paligjshme të produkteve të duhanit dhe pasojat e saj të rënda,

me anë të kësaj bien dakord si më poshtë vijon:

PJESA I

HYRJE

Neni 1

Përdorimi i termave

1. “Ndërmjetësim” do të thotë të veprosi si agjent për të tjerët, si në negocimin e kontratave, blerjeve ose shitjeve në këmbim të një tarife ose komisioni.

2. “Cigare” do të thotë një rrotull duhani të prerë për t’u pirë si duhan, i mbështjellë në letër cigaresh. Kjo përjashton produkte specifike rajonale, siç janë cigaret me gjethe tenduje, duhani artizanal me vaj kikiriku apo produkte të tjera të ngjashme të cilat mund të mbështillen me letër ose gjethe. Për qëllimet e nenit 8, në “cigare” përfshihet edhe duhani i prerë imët “i mbështjellë vetë” për qëllime të prodhimit të një cigareje.

3. “Konfiskim”, që përfshin edhe sekuestrimin kur është e aplikueshme, do të thotë privimi i përhershëm i pronës me urdhër të një gjykate ose autoriteti tjetër kompetent.

4. “Transport i kontrolluar” do të thotë teknika e lejitimit të dërgesave të paligjshme ose të dyshimta të kalojnë jashtë, nga ose në territorin e një ose më shumë shteteve, me dijeninë dhe nën mbikëqyrjen e autoriteteve të tyre kompetente, me qëllim hetimin e një veprë penale dhe identifikimin e personave të përfshirë në kryerjen e veprës penale.

5. “Zonë e lirë” do të thotë një pjesë e territorit të një Pale ku çdo mall i futur në vend konsiderohet përgjithësisht, për sa u përket detyrimeve dhe taksave të importit, si jashtë territorit doganor.

6. “Tregti e paligjshme” do të thotë çdo praktikë ose veprimtari e ndaluar me ligj dhe që lidhet me prodhimin, transportin, marrjen, zotërimin, shpërndarjen, shitjen ose blerjen, duke përfshirë çdo praktikë apo veprimtari që synon të lehtësojë një aktivitet të tillë.

7. “Licencë” do të thotë leje nga një autoritet kompetent pas paraqitjes së kërkesës së kërkuar ose dokumentacionit tjetër tek autoriteti kompetent.

8. a) “Pajisje prodhimi” do të thotë makineri e cila është projektuar ose përshtatur për t’u përdorur vetëm për prodhimin e produkteve të duhanit dhe është pjesë integrale e procesit të prodhimit.¹

b) “Çdo pjesë e saj” në kontekstin e pajisjeve të prodhimit do të thotë çdo pjesë e njohur që është unike për pajisjet e prodhimit të përdorura në prodhimin e produkteve të duhanit.

9. “Palë” nënkupton, me përjashtim të rasteve kur konteksti e kërkon ndryshe, çdo Palë të këtij Protokolli.

10. “Të dhëna personale” nënkupton çdo informacion që lidhet me një person fizik të identifikuar ose të identifikueshëm.

11. “Organizatë rajonale e integritetit ekonomik” do të thotë një organizatë që përbëhet nga disa shtete sovraane dhe shtetet anëtare të së cilës i kanë transferuar kompetencat mbi një sërë çështjesh, duke përfshirë autoritetin për të marrë vendime të detyrueshme për shtetet anëtare, në lidhje me këto çështje.²

¹ Palët mund të përfshijnë referencën ndaj Sistemit të Harmonizuar të Përshkrimit dhe Kodifikimit të Mallrave të Organizatës Botërore të Doganave për këtë qëllim, kurdo që është e aplikueshme.

² Kur është e përshtatshme, termat kombëtarë ose vendës do t’i referohen në mënyrë të barabartë organizatave rajonale

12. “Zinxhiri i furnizimit” mbulon prodhimin e produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit; importin ose eksportin e produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit; dhe kur është e nevojshme mund të zgjerohet në një ose më shumë nga aktivitetet e mëposhtme kur vendoset kështu nga një Palë:

- a) shitja me pakicë e produkteve të duhanit;
- b) kultivimi i duhanit, përveç kultivuesve tradicionalë në shkallë të vogël, fermerëve dhe prodhuesve;
- c) transportimin e sasive tregtare të produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit; dhe
- d) shitjen me shumicë, ndërmjetësimin, magazinimin ose shpërndarjen e duhanit dhe produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit.

13. “Produkte duhani” do të thotë produkte të bëra tërësisht ose pjesërisht nga gjethet e duhanit si lëndë e parë, të cilat prodhohen për t’u fumuar, thithur, përthypur ose thithur me hundë.

14. “Gjurmimi dhe ndjekja” nënkuptojnë monitorimin sistematik dhe rikrijues nga autoritetet kompetente apo çdo person tjetër që vepron në emër të tyre të itinerarit apo lëvizjes së kryer nga artikujt nëpërmjet zinxhirit të furnizimit, siç përcaktohet në nenin 8.

Neni 2

Marrëdhënia midis këtij protokollit dhe marrëveshjeve dhe instrumenteve të tjera ligjore

1. Dispozitat e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit që zbatohen për protokollin e saj do të zbatohen edhe për këtë Protokoll.

2. Palët që kanë hyrë në llojet e marrëveshjeve të përmendura në nenin 2 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit duhet t’ia komunikojnë këto marrëveshje Takimit të Palëve nëpërmjet Sekretariatit të Konventës.

3. Asgjë në këtë Protokoll nuk do të ndikojë në të drejtat dhe detyrimet e ndonjë Pale në përputhje me ndonjë konventë, traktat ose marrëveshje tjetër ndërkombëtare në fuqi për atë Palë që ajo e konsideron më të favorshme për arritjen e ndalimit të tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit.

4. Asgjë në këtë Protokoll nuk do të ndikojë në të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë e tjera të Palëve sipas së drejtës ndërkombëtare, duke përfshirë Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Ndërkombëtar.

Neni 3

Objektivi

Objektivi i këtij Protokollit është të ndalojë të gjitha format e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit, në përputhje me kushtet e nenit 15 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

PJESA II

DETYRIME TË PËRGJITHSHME

Neni 4

Detyrimet e përgjithshme

1. Përveç dispozitave të nenit 5 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, Palët duhet të:

- a) të miratojnë dhe zbatojnë masa efektive për të kontrolluar ose rregulluar zinxhirin e furnizimit të mallrave të mbuluara nga ky Protokoll me qëllim parandalimin, pengimin, zbulimin, hetimin dhe ndjekjen penale të tregtisë së paligjshme të mallrave të tilla dhe do të bashkëpunojnë me njëri-tjetrin për këtë qëllim;

b) të marrin çdo masë të nevojshme në përputhje me ligjin e tyre kombëtar për të rritur efektivitetin e autoriteteve dhe shërbimeve të tyre kompetente, duke përfshirë doganat dhe policinë përgjegjëse për parandalimin, pengimin, zbulimin, hetimin, ndjekjen penale dhe ndalimin e të gjitha formave të tregtisë së paligjshme të mallrave të mbuluara nga ky Protokoll;

c) të miratojnë masa efektive për lehtësimin ose sigurimin e asistencës teknike dhe mbështetjen financiare, ndërtimin e kapaciteteve dhe bashkëpunimin ndërkombëtar me qëllim arritjen e objektivave të këtij Protokoll dhe të sigurojnë disponueshmërinë dhe shkëmbimin e sigurt me autoritetet kompetente të informacionit që do të shkëmbehet sipas këtij Protokoll;

d) bashkëpunojnë ngushtë me njëri-tjetrin, në përputhje me sistemet e tyre përkatëse ligjore dhe administrative të brendshme, me qëllim rritjen e efektivitetit të veprimeve të zbatimit të ligjit për të luftuar veprimtaritë e paligjshme, duke përfshirë veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14 të këtij Protokoll;

e) bashkëpunojnë dhe komunikojnë, sipas rastit, me organizatat ndërqeveritare përkatëse rajonale dhe ndërkombëtare për shkëmbimin në mënyrë të sigurt³ të informacionit të mbuluar nga ky Protokoll me qëllim nxitjen e zbatimit efektiv të këtij Protokoll; dhe

f) brenda mjeteve dhe burimeve në dispozicion të tyre, bashkëpunojnë për të mbledhur burime financiare për zbatimin efektiv të këtij Protokoll nëpërmjet mekanizmave të financimit dypalësh dhe shumëpalësh.

2. Në zbatimin e detyrimeve të tyre sipas këtij Protokoll, Palët duhet të sigurojnë transparencën maksimale të mundshme, në lidhje me çdo ndërveprim që mund të kenë me industrinë e duhanit.

Neni 5

Mbrojtja e të dhënave personale

Palët do të mbrojnë të dhënat personale të individëve pavarësisht nga kombësia ose vendbanimi, në përputhje me ligjin kombëtar, duke marrë në konsideratë standardet ndërkombëtare, në lidhje me mbrojtjen e të dhënave personale, gjatë zbatimit të këtij Protokoll.

PJESA III

KONTROLLI I ZINXHIRIT TË FURNIZIMIT

Neni 6

Licenca, miratimi ekuivalent ose sistemi i kontrollit

1. Për të arritur objektivat e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit dhe me qëllim ndalimin e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit, secila Palë duhet të ndalojë kryerjen e çdo aktiviteti të mëposhtëm nga çdo person fizik ose juridik, me përjashtim të rasteve kur është në përputhje me licencën ose ndonjë miratim ekuivalent (në tekstin e mëtejshëm “licencë”) të dhënë, ose të ndonjë sistemi kontrolli të zbatuar nga një autoritet kompetent në përputhje me ligjin kombëtar:

a) prodhimin e produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit; dhe

b) importin ose eksportin e produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit.

2. Secila Palë do të përpiqet të licencojë, në masën që konsiderohet e përshtatshme, dhe kur aktivitetet e mëposhtme nuk janë të ndaluara nga ligji kombëtar, çdo person fizik ose juridik të angazhuar në:

a) shitjen me pakicë të produkteve të duhanit;

b) kultivimin e duhanit, përveç kultivuesve tradicionalë në shkallë të vogël, fermerëve dhe prodhuesve;

c) transportimin e sasive tregtare të produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit; dhe

³ Një shkëmbim i sigurt informacioni midis dy palëve është rezistent ndaj përgjimit dhe manipulimit (falsifikimit). Me fjalë të tjera, informacioni i shkëmbyer midis dy palëve nuk mund të lexohet ose modifikohet nga një palë e tretë.

d) shitjen me shumicë, ndërmjetësimin, magazinimin ose shpërndarjen e duhanit dhe produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit.

3. Me qëllim sigurimin e një sistemi efektiv licencimi, secila Palë duhet:

a) të krijojë ose të caktojë një autoritet ose autoritete kompetente për të lëshuar, rinovuar, pezulluar, revokuar dhe/ose anuluar licencat, në përputhje me dispozitat e këtij Protokolli dhe në përputhje me ligjin e saj kombëtar, për të kryer aktivitetet e specifikuar në paragrafin 1;

b) të kërkojnë që çdo aplikim për licencë të përmbajë të gjithë informacionin e kërkuar, në lidhje me aplikantin, i cili duhet të përfshihet, kur është e aplikueshme:

i. kur aplikanti është person fizik, të kërkojnë informacion në lidhje me identitetin e tij ose të saj, duke përfshirë emrin e plotë, emrin tregtar, numrin e regjistrimit të biznesit (nëse ka), numrat përkatës të regjistrimit tatimor (nëse ka) dhe çdo informacion tjetër që lejon identifikimin;

ii. kur aplikanti është person juridik, të kërkojnë informacion në lidhje me identitetin e tij, duke përfshirë emrin e plotë ligjor, emrin tregtar, numrin e regjistrimit të biznesit, datën dhe vendin e ngritjes së biznesit, vendndodhjen e selisë së korporatës dhe vendin kryesor të biznesit, numrat përkatës të regjistrimit tatimor, kopjet e neneve të themelimit ose dokumenteve ekuivalente, degët e saj të korporatës, emrat e drejtorëve të saj dhe të çdo përfaqësuesi ligjor të caktuar, duke përfshirë çdo informacion tjetër që kryen identifikimin;

iii. vendndodhjen e saktë të biznesit të njësisë/njërive prodhuese, vendndodhjen e magazinës dhe kapacitetin prodhues të biznesit të drejtuar nga aplikanti;

iv. detajet e produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit të mbuluara nga aplikimi, të tilla si: përshkrimi i produktit, emri, marka tregtare e regjistruar nëse ka, dizajni, marka, modeli ose marka dhe numri serial i pajisjeve të prodhimit;

v. përshkrimi i vendit ku do të instalohen dhe përdoren pajisjet e prodhimit;

vi. dokumentacion ose një deklaratë në lidhje me çdo të dhënë penale;

vii. identifikimin e plotë të llogarive bankare që synohen të përdoren në transaksionet përkatëse dhe detaje të tjera përkatëse të pagesës; dhe

viii. një përshkrim të përdorimit objektiv dhe tregut të shitjes së produkteve të duhanit, me vëmendje të veçantë për t'u siguruar që prodhimi ose furnizimi i produkteve të duhanit të jetë në përputhje me kërkesën e parashikuar në mënyrë të arsyeshme;

c) të monitorojnë dhe mbledhin, kur është e aplikueshme, çdo tarifë licence që mund të vendoset dhe të marrin në konsideratë përdorimin e tyre në administrimin dhe zbatimin efektiv të sistemit të licencimit ose për shëndetin publik ose çdo aktivitet tjetër të lidhur me të në përputhje me ligjin kombëtar;

d) të marrë masat e duhura për të parandaluar, zbuluar dhe hetuar çdo praktikë të parregullt ose mashtruese në funksionimin e sistemit të licencimit;

e) të ndërmarrë masa të tilla si shqyrtimi periodik, rinovimi, inspektimi ose auditimi i licencave, kur është e nevojshme;

f) të përcaktojë, kur është e përshtatshme, një afat kohor për skadimin e licencave dhe riaplikimin e mëvonshëm të nevojshëm, ose përditësimin e informacionit të aplikimit;

g) ta detyrojnë çdo person fizik ose juridik të licencuar që ta informojë autoritetin kompetent paraprakisht për çdo ndryshim të vendndodhjes së biznesit të tyre, ose për çdo ndryshim të rëndësishëm në informacionin përkatës për aktivitetet e licencuara;

h) ta detyrojnë çdo person fizik ose juridik të licencuar ta informojë autoritetin kompetent, për veprimet e duhura, për çdo blerje ose asgjësim të pajisjeve të prodhimit; dhe

i) të sigurojë që shkatërrimi i çdo pajisjeje të tillë prodhimi, ose i çdo pjese të saj të bëhet nën mbikëqyrjen e autoritetit kompetent.

4. Secila Palë do të sigurojë që asnjë licencë të mos caktohet dhe/ose transferohet pa marrë nga licencëmarrësi i propozuar informacionin e duhur të përfshirë në paragrafin 3, dhe pa miratimin paraprak nga autoriteti kompetent.

5. Pesë vjet pas hyrjes në fuqi të këtij Protokolli, Takimi i Palëve do të sigurojë në sesionin e tij të ardhshëm që të kryhet një hulumtim i bazuar në prova për të përcaktuar nëse ekziston ndonjë input kyç që është thelbësor për prodhimin e produkteve të duhanit, që është njihet dhe mund t'i

nënshtrohet një mekanizmi efektiv kontrolli. Mbi bazën e një hulumtimi të tillë, Takimi i Palëve do të shqyrtojë veprimet e duhura.

Neni 7 **Kujdesi i duhur**

1. Secila Palë do të kërkojë, në përputhje me ligjin e saj kombëtar dhe objektivat e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, që të gjithë personat fizikë dhe juridikë të përfshirë në zinxhirin e furnizimit me duhan, produkte duhani dhe pajisje prodhimi:

- a) të kryejnë verifikimin e duhur para fillimit dhe gjatë rrjedhës së një marrëdhënieje biznesi;
- b) monitorojnë shitjet për klientët e tyre për të siguruar që sasitë janë në përputhje me kërkesën për produkte të tilla brenda tregut objektiv të shitjes ose përdorimit; dhe
- c) t'u raportojë autoriteteve kompetente çdo provë se klienti është i angazhuar në aktivitete në kundërshtim me detyrimet e tij që rrjedhin nga ky Protokoll.

2. Kujdesi i duhur sipas paragrafit 1, sipas rastit, në përputhje me ligjin e saj kombëtar dhe objektivat e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, duhet të përfshijë, ndër të tjera, kërkesat për identifikimin e klientit, të tilla si marrja dhe përditësimi i informacionit në lidhje me sa vijon:

- a) duke përcaktuar që personi fizik ose juridik zotëron një licencë në përputhje me nenin 6;
- b) kur klienti është person fizik, të kërkojë informacion në lidhje me identitetin e tij ose të saj, duke përfshirë emrin e plotë, emrin tregtar, numrin e regjistrimit të biznesit (nëse ka), numrat përkatës të regjistrimit tatimor (nëse ka) dhe verifikimin e identifikimit të tij ose të saj zyrtar;
- c) kur klienti është person juridik, të kërkojë informacion në lidhje me identitetin e tij, duke përfshirë emrin e plotë, emrin tregtar, numrin e regjistrimit të biznesit, datën dhe vendin e ngritjes së biznesit, vendndodhjen e selisë së korporatës dhe vendin kryesor të biznesit, numrat përkatës të regjistrimit tatimor, kopjet e neneve të ngritjes së biznesit ose dokumente ekuivalente, degët e saj të korporatës, emrat e drejtorëve të saj dhe çdo përfaqësuesi ligjor të caktuar, duke përfshirë emrat e përfaqësuesve dhe verifikimin e identiteteve të tyre zyrtare;
- d) të kërkojë një përshkrim të përdorimit objektiv dhe tregut të shitjes së duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit; dhe
- e) të kërkojë një përshkrim të vendndodhjes, se ku do të instalohen dhe përdoren pajisjet e prodhimit.

3. Kujdesi i duhur sipas paragrafit 1 mund të përfshijë kërkesa për identifikimin e klientit, të tilla si marrja dhe përditësimi i informacionit në lidhje me sa vijon:

- a) dokumentacionin ose një deklaratë në lidhje me çdo të dhënë penale; dhe
- b) identifikimin e llogarive bankare që synohen të përdoren në transaksione.

4. Secila Palë, në bazë të informacionit të raportuar në paragrafin 1(c), duhet të marrë të gjitha masat e nevojshme për të siguruar pajtueshmërinë me detyrimet që rrjedhin nga ky Protokoll, të cilat mund të përfshijnë përcaktimin e një klienti brenda juridiksionit të Palës për t'u bërë një klient i papranueshëm siç përcaktohet nga ligji kombëtar.

Neni 8 **Gjurmimi dhe ndjekja**

1. Për qëllime të sigurimit të mëtejshëm të zinxhirit të furnizimit dhe për të ndihmuar në hetimin e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit, Palët bien dakord të krijojnë brenda pesë vjetëve nga hyrja në fuqi e këtij Protokoll një regjim global të ndjekjes dhe gjurmimit, që përfshin sisteme kombëtare dhe/ose rajonale të ndjekjes dhe gjurmimit dhe një pikë qendrore globale për ndarjen e informacionit që gjendet në Sekretariatin e Konventës së Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit dhe të disponueshme për të gjitha Palët, duke u mundësuar Palëve të bëjnë pyetje dhe të marrin informacionin përkatës.

2. Secila Palë do të krijojë, në përputhje me këtë nen, një sistem gjurmimi dhe ndjekjeje, të kontrolluar nga Pala për të gjitha produktet e duhanit që prodhohen ose importohen në territorin e

saj, duke marrë parasysh nevojat e tyre specifike kombëtare ose rajonale dhe praktikat më të mira në dispozicion.

3. Me qëllim që të mundësohet gjurmimi dhe ndjekja efektive, secila Palë do të kërkojë që shenja identifikimi unike, të sigurt dhe të palëvizshme (në tekstin e mëtejshëm të quajtura shenja identifikimi unike), të tilla si kode ose pulla, të ngjiten në të gjitha paketat njësi dhe paketat të tjera, si dhe çdo paketim të jashtëm të cigareve brenda një periudhe prej pesë vjetësh dhe produkteve të tjera të duhanit brenda një periudhe prej dhjetë vjetësh nga hyrja në fuqi e këtij Protokolli për atë Palë.

4.1 Secila Palë, për qëllimet e paragrafit 3, si pjesë e regjimit global të ndjekjes dhe gjurmimit, kërkon që informacioni i mëposhtëm të jetë i disponueshëm, drejtpërdrejt ose i arritshëm me anë të një lidhjeje, për të ndihmuar Palët në përcaktimin e origjinës së produkteve të duhanit, pikën e devijimit kur është e aplikueshme, dhe për të monitoruar dhe kontrolluar lëvizjen e produkteve të duhanit dhe statusin e tyre ligjor:

- a) data dhe vendi i prodhimit;
- b) objekt prodhimi;
- c) makina e përdorur për prodhimin e produkteve të duhanit;
- d) ndryshimet dhe koha e prodhimit;
- e) emri, fatura, numri i porosisë dhe të dhënat e pagesës së klientit të parë që nuk është i lidhur me prodhuesin;
- f) tregu i synuar i shitjes me pakicë;
- g) përshkrimi i produktit;
- h) çdo magazinim dhe transportim;
- i) identiteti i çdo blerësi vijues të njohur; dhe
- j) rruga e synuar e dërgesës, data e dërgesës, destinacioni i dërgesës, pika e nisjes dhe marrësi.

4.2 Informacioni në nënparagrafët (a), (b), (g) dhe, kur është i disponueshëm, (f), duhet të jetë pjesë e shenjave unike të identifikimit.

4.3 Kur informacioni në nënparagrafin (f) nuk është i disponueshëm në kohën e shënimit, Palët kërkojnë përfshirjen e një informacioni të tillë në përputhje me nenin 15.2(a) të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

5. Secila Palë do të kërkojë, brenda afateve kohore të specifikuar në këtë nen, që informacioni i përcaktuar në paragrafin 4 të regjistrohet, në kohën e prodhimit, ose në kohën e dërgesës së parë nga çdo prodhues ose në kohën e importit në territorin e saj.

6. Secila Palë do të sigurojë që informacioni i regjistruar sipas paragrafit 5 të jetë i merret nga ajo Palë me anë të një lidhjeje me shenjat unike të identifikimit të kërkuara sipas paragrafëve 3 dhe 4.

7. Secila Palë do të sigurojë që informacioni i regjistruar në përputhje me paragrafin 5, si dhe shenjat unike të identifikimit që e bëjnë të aksesueshëm një informacion të tillë në përputhje me paragrafin 6, të përfshihen në një format të përcaktuar ose të autorizuar nga Pala dhe autoritetet e saj kompetente.

8. Secila Palë do të sigurojë që informacioni i regjistruar sipas paragrafit 5 të jetë i arritshëm për pikën qendrore globale të ndarjes së informacionit me kërkesë, në varësi të paragrafit 9, nëpërmjet një ndërfaqeje standarde elektronike të sigurt me pikën e saj qendrore kombëtare dhe/ose rajonale. Pika qendrore globale e ndarjes së informacionit do të hartojë një listë të autoriteteve kompetente të Palëve dhe do ta vërë listën në dispozicion të të gjitha Palëve.

9. Secila Palë ose autoriteti kompetent duhet:

- a) të kenë qasje në informacionin e përcaktuar në paragrafin 4 në kohën e duhur duke i bërë një kërkesë pikës qendrore globale të ndarjes së informacionit;
- b) të kërkojë informacion të tillë vetëm kur është i nevojshëm për qëllime zbulimi ose hetimi të tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit;
- c) të mos fshehë informacion në mënyrë të paarsyeshme;
- d) t'u përgjigjet kërkesave për informacion në lidhje me paragrafin 4, në përputhje me ligjin e saj kombëtar; dhe
- e) të mbrojnë dhe ta trajtojnë si konfidencial, sipas marrëveshjes së ndërsjellë, çdo informacion që shkëmbehet.

10. Secila Palë do të kërkojë zhvillimin dhe zgjerimin e mëtejshëm të fushëveprimit të sistemit të ndjekjes dhe gjurmimit të zbatueshëm deri në pikën që të gjitha detyrimet, taksat përkatëse dhe, kur është e përshtatshme, detyrimet e tjera të jenë shlyer në pikën e prodhimit, importit ose lirimit nga kontrolli doganor ose i akcizës.

11. Palët do të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën dhe me organizatat ndërkombëtare kompetente, sipas marrëveshjes së ndërsjellë, në ndarjen dhe zhvillimin e praktikave më të mira për sistemet e ndjekjes dhe gjurmimit, duke përfshirë:

a) lehtësimin e zhvillimit, transferimit dhe përvetësimit të teknologjisë së përmirësuar të gjurmimit dhe ndjekjes, duke përfshirë njohuritë, aftësitë, kapacitetin dhe ekspertizën;

b) mbështetje për programet e trajnimit dhe ndërtimit të kapaciteteve për Palët që shprehin një nevojë të tillë; dhe

c) zhvillim të mëtejshëm të teknologjisë për të shënuar dhe skanuar paketat njësi dhe paketat e produkteve të duhanit për të mundësuar informacionin e listuar në paragrafin 4.

12. Detyrimet e caktuara të një Pale nuk do të kryhen nga ose delegohen tek industria e duhanit.

13. Secila Palë duhet të sigurojë që autoritetet e saj kompetente, duke marrë pjesë në regjimin e ndjekjes dhe gjurmimit, të bashkëveprojnë me industrinë e duhanit dhe ata që përfaqësojnë interesat e industrisë së duhanit vetëm në masën e nevojshme në zbatim të këtij neni.

14. Secila Palë mund të kërkojë që industria e duhanit të mbajë çdo kosto që lidhet me detyrimet e asaj Pale sipas këtij neni.

Neni 9

Mbajtja e të dhënave

1. Secila Palë do të kërkojë, sipas rastit, që të gjithë personat fizikë dhe juridikë të angazhuar në zinxhirin e furnizimit të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit të mbajnë të dhëna të plota dhe të sakta të të gjitha transaksioneve përkatëse. Të dhëna të tilla duhet të lejojnë përgjegjshmërinë e plotë të materialeve të përdorura në prodhimin e produkteve të tyre të duhanit.

2. Secila Palë, sipas rastit, do të kërkojë nga personat e licencuar në përputhje me nenin 6 që, me kërkesë, t'u japin autoriteteve kompetente informacionin e mëposhtëm:

a) informacion të përgjithshëm mbi vëllimet e tregut, risitë, parashikimet dhe informacione të tjera përkatëse; dhe

b) sasitë e produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit në zotërim të të licencuarit, të ruajtur ose të kontrolluar që mbahet në gjendje, në magazinat tatimore dhe doganore nën regjimin e tranzitit, transportimit apo pezullimit të detyrimeve që nga data e kërkesës.

3. Lidhur me produktet e duhanit dhe pajisjet e prodhimit të shitura, ose të prodhuara në territorin e Palës për eksport, ose që u nënshtrohen detyrimeve të pezulluara, lëvizjes në tranzit ose transportimit në territorin e Palës, secila Palë, sipas rastit, do të kërkojë që personat e licencuar në përputhje me nenin 6, t'u japin, me kërkesë, autoriteteve kompetente në vendin e nisjes (në mënyrë elektronike, aty ku ekziston infrastruktura) në kohën e nisjes nga kontrolli i tyre informacionin e mëposhtëm:

a) data e dërgesës nga pika e fundit e kontrollit fizik të produkteve;

b) detajet në lidhje me produktet e dërguara (duke përfshirë markën, sasinë, magazinën);

c) itinerarin dhe destinacionin e synuar të transportit;

d) identitetin e personit/personave fizikë ose juridikë të cilëve po u dërgohen produktet;

e) mënyra e transportit, duke përfshirë identitetin e transportuesit;

f) data e pritjes së dërgesës në destinacionin e synuar të transportit; dhe

g) tregun e synuar të shitjes ose përdorimit me pakicë.

4. Nëse është e mundur, secila Palë do të kërkojë që shitësit me pakicë dhe kultivuesit e duhanit, me përjashtim të kultivuesve tradicionalë që punojnë në baza jotregtare, të mbajnë të dhëna të plota dhe të sakta të të gjitha transaksioneve përkatëse në të cilat ata angazhohen, në përputhje me ligjin e saj kombëtar.

5. Për qëllimet e zbatimit të paragrafit 1, secila Palë do të miratojë masa efektive legjislative, ekzekutive, administrative ose të tjera për të kërkuar që të gjitha të dhënat të jenë:

- a) të mirëmbahen për një periudhë prej të paktën katër vjetësh;
- b) i vihen në dispozicion autoriteteve kompetente; dhe
- c) të mbahet në një format të kërkuar nga autoritetet kompetente.

6. Secila Palë, sipas rastit dhe në përputhje me ligjin kombëtar, do të krijojë një sistem për ndarjen e detajeve të përfshira në të gjitha të dhënat e mbajtura në përputhje me këtë nen me Palët e tjera.

7. Palët duhet të përpiqen të bashkëpunojnë, me njëra-tjetrën dhe me organizatat ndërkombëtare kompetente, në ndarjen dhe zhvillimin progresiv të sistemeve të përmirësuara për mbajtjen e të dhënave.

Neni 10

Masat e sigurisë dhe parandaluese

1. Secila Palë, kur është e përshtatshme, në përputhje me ligjin e saj kombëtar dhe objektivat e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, do të kërkojë që të gjithë personat fizikë dhe juridikë që i nënshtrohen nenit 6 të marrin masat e nevojshme për të parandaluar devijimin e produkteve të duhanit në kanale të paligjshme tregtare, duke përfshirë, ndër të tjera:

a) raportimin tek autoritetet kompetente:

i. transferimin ndërkufitar të parave të gatshme në shumat e përcaktuara në ligjin kombëtar ose të pagesave ndërkufitare në natyrë; dhe

ii. të gjitha “transaksionet e dyshimta”; dhe

b) furnizimin e produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit vetëm në sasi të përpjesëtuara me kërkesën për produkte të tilla brenda tregut të synuar të shitjes me pakicë ose përdorimit.

2. Secila Palë, kur është e përshtatshme, në përputhje me ligjin e saj kombëtar dhe objektivat e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, do të kërkojë që pagesat për transaksionet e kryera nga persona fizikë ose juridikë që i nënshtrohen nenit 6 të lejohen vetëm në monedha dhe në të njëjtën shumë si në faturë, dhe vetëm nëpërmjet mënyrave ligjore të pagesës nga institucionet financiare të vendosura në territorin e tregut të synuar dhe nuk do të operohen nëpërmjet ndonjë sistemi tjetër alternativ të dërgesave.

3. Një Palë mund të kërkojë që pagesat e kryera nga persona fizikë ose juridikë që i nënshtrohen nenit 6 për materialet e përdorura për prodhimin e produkteve të duhanit në juridiksionin e saj të lejohen vetëm në monedha dhe në të njëjtën shumë si në faturë, dhe vetëm nëpërmjet mënyrave ligjore të pagesës nga institucionet financiare të ngritura në territorin e tregut të synuar dhe të mos operohen nëpërmjet ndonjë sistemi tjetër alternativ të pagesave.

4. Secila Palë do të sigurojë që çdo shkelje e kërkesave të këtij neni t’u nënshtrohet procedurave të duhura penale, civile ose administrative dhe sanksioneve efektive, proporcionale dhe frenuese, duke përfshirë, sipas rastit, pezullimin ose anulimin e një licence.

Neni 11

Shitja nëpërmjet internetit, telekomunikacionit ose çdo teknologjie tjetër në zhvillim

1. Secila Palë do të kërkojë që të gjithë personat juridikë dhe fizikë të përfshirë në çdo transaksion në lidhje me produktet e duhanit nëpërmjet internetit, telekomunikacionit ose çdo mënyre tjetër shitjeje të bazuar në teknologji në zhvillim, të përmbushin të gjitha detyrimet përkatëse të mbuluara nga ky Protokoll.

2. Secila Palë do të shqyrtojë ndalimin e shitjeve me pakicë të produkteve të duhanit nëpërmjet internetit, telekomunikacionit ose çdo mënyre tjetër shitjeje të bazuar në teknologjitë në zhvillim.

Neni 12

Zonat e lira dhe tranziti ndërkombëtar

1. Secila Palë, brenda tre vjetëve nga hyrja në fuqi e këtij Protokoll për atë Palë, do të zbatojë kontrolle efektive mbi të gjithë prodhimin dhe transaksionet e duhanit dhe produkteve të duhanit, në zonat e lira, duke përdorur të gjitha masat përkatëse të parashikuara në këtë Protokoll.

2. Përveç kësaj, ndalohet përzierja e produkteve të duhanit me produkte joduhani në një enë të vetme ose në çdo njësi tjetër të ngjashme transporti në kohën e largimit nga zonat e lira.

3. Secila Palë, në përputhje me ligjin kombëtar, duhet të miratojë dhe zbatojë masa kontrolli dhe verifikimi për tranzitin ndërkombëtar ose transportimin, brenda territorit të saj, të produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit në përputhje me dispozitat e këtij Protokolli, me qëllim parandalimin e tregtisë së paligjshme të produkteve të tilla.

Neni 13 **Shitjet pa taksa**

1. Secila Palë do të zbatojë masa efektive për t'iu nënshtruar çdo shitje pa taksa të gjitha dispozitave përkatëse të këtij Protokolli, duke marrë në konsideratë nenin 6 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

2. Jo më vonë se pesë vjet pas hyrjes në fuqi të këtij Protokolli, Takimi i Palëve do të sigurojë në sesionin e tij të ardhshëm që të kryhet një hulumtim i bazuar në prova për të përcaktuar shkallën e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit, në lidhje me shitjet pa taksa të këtyre produkteve. Mbi bazën e një hulumtimi të tillë, Takimi i Palëve do të shqyrtojë veprimet e mëtejshme të përshtatshme.

PJESA IV VEPRAT KRYESORE

Neni 14 **Veprimtaritë e paligjshme, përfshirë veprat penale**

1. Secila Palë, në varësi të parimeve themelore të ligjit të saj të brendshëm, do të miratojë masa legislative dhe të tjera që mund të jenë të nevojshme për të përcaktuar të gjitha veprimtaritë e mëposhtme si të paligjshme sipas ligjit të saj të brendshëm:

a) prodhimi, shitja me shumicë, ndërmjetësimi, shitja, transportimi, shpërndarja, ruajtja, transportimi, importimi ose eksportimi i duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit në kundërshtim me dispozitat e këtij Protokolli;

b) i. prodhimi, shitja me shumicë, ndërmjetësimi, shitja, transportimi, shpërndarja, ruajtja, transportimi, importimi ose eksportimi i duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit pa pagesën e detyrimeve, tatimeve dhe taksave të tjera përkatëse, ose pa mbajtur pulla fiskale përkatëse, shenja identifikimi unike, ose çdo shenjë ose etiketë tjetër të kërkuar;

ii. çdo akt tjetër kontrabande ose tentativë kontrabande të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit që nuk mbulohen nga paragrafi (b)(i);

c) i. çdo formë tjetër e prodhimit të paligjshëm të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit, ose paketimit të duhanit që mban pulla fiskale të rreme, logo identifikimi unike, ose çdo shenjë apo etiketë tjetër të kërkuar;

ii. shitjen me shumicë, ndërmjetësimin, shitjen në përgjithësi, dërgimin, shpërndarjen, ruajtjen, transportimin, importimin ose eksportimin e duhanit të prodhuar në mënyrë të paligjshme, produkteve të duhanit të paligjshme, produkteve që mbajnë pulla fiskale të falsifikuara dhe/ose logo apo etiketa të tjera të kërkuara, ose pajisjeve të prodhimit të paligjshëm;

d) përzierja e produkteve të duhanit me produkte joduhani gjatë përparimit nëpër zinxhirin e furnizimit, me qëllim fshehjen ose maskimin e produkteve të duhanit;

e) përzierja e produkteve të duhanit me produkte joduhani në kundërshtim me nenin 12.2 të këtij Protokolli;

f) duke përdorur internetin, telekomunikacionin ose çdo mënyrë tjetër të bazuar në teknologji në zhvillim të shitjes së produkteve të duhanit në kundërshtim me këtë Protokoll;

g) marrja, nga një person i licencuar në përputhje me nenin 6, të duhanit, të produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit nga një person i cili duhet të jetë, por nuk është, i licencuar në përputhje me nenin 6;

h) pengimi i çdo zyrtari publik ose i një zyrtari të autorizuar në kryerjen e detyrave që lidhen me parandalimin, pengimin, zbulimin, hetimin ose ndalimin e tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit;

i) i. dhënia e çdo deklarate materiale që është e rreme, mashtruese ose e paplotë, ose mosdhënia e ndonjë informacioni të kërkuar ndonjë zyrtari publik ose një zyrtari të autorizuar gjatë kryerjes së detyrave që lidhen me parandalimin, pengimin, zbulimin, hetimin ose eliminimin e tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit dhe kur nuk është në kundërshtim me të drejtën kundër vetinkriminimit;

ii. deklarimi i gabuar në formularët zyrtarë i përshkrimit, sasisë ose vlerës së duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit ose çdo informacioni tjetër të specifikuar në protokoll, për:

a) shmangia e pagesës së detyrimeve, taksave dhe tarifave të tjera përkatëse; ose

b) që cenonjë çdo masë kontrolli për parandalimin, pengimin, zbulimin, hetimin ose ndalimin e tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit;

iii. moskrijimi ose mosmbajtja e të dhënave të mbuluara nga ky Protokoll ose mbajtja e të dhënave të rreme; dhe

j) pastrimi i të ardhurave nga veprimtari të paligjshme përcaktuar si vepër penale sipas paragrafit 2.

2. Secila Palë, në varësi të parimeve themelore të ligjit të saj të brendshëm, do të përcaktojë se cila nga veprimtaritë e paligjshme të përcaktuara në paragrafin 1, ose çdo veprimtari tjetër që lidhet me tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit në kundërshtim me dispozitat e këtij Protokoll do të jetë vepër penale dhe do të miratojë masa legislative dhe të tjera që mund të jenë të nevojshme për t'i dhënë fuqi një përcaktimi të tillë.

3. Secila Palë do të njoftojë Sekretariatin për këtë Protokoll se cilën nga veprimtaritë e paligjshme të përcaktuara në paragrafët 1 dhe 2 ajo Palë e ka përcaktuar si vepër penale në përputhje me paragrafin 2, dhe do t'i japë Sekretariatit kopje të ligjeve të saj, ose një përshkrim të tyre, që i japin fuqi paragrafit 2, dhe të çdo ndryshimi të mëvonshëm të ligjeve të tilla.

4. Me qëllim rritjen e bashkëpunimit ndërkombëtar në luftën kundër veprave penale që lidhen me tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit, Palët inkurajohen të rishikojnë ligjet e tyre kombëtare, në lidhje me pastrimin e parave, ndihmën e ndërsjellë juridike dhe ekstradimin, duke pasur parasysh konventat ndërkombëtare përkatëse në të cilat ato janë Palë, për të siguruar që ato janë efektive në zbatimin e dispozitave të këtij Protokoll.

Neni 15

Përgjegjësia e personave juridikë

1. Secila Palë do të miratojë masa të tilla që mund të jenë të nevojshme, në përputhje me parimet e saj ligjore, për të përcaktuar përgjegjësinë e personave juridikë për veprimtarinë e paligjshme, duke përfshirë veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14 të këtij Protokoll.

2. Në varësi të parimeve ligjore të secilës Palë, përgjegjësia e personave juridikë mund të jetë penale, civile ose administrative.

3. Një përgjegjësi e tillë nuk cenon përgjegjësinë e personave fizikë që janë përfshirë në veprimtarinë e paligjshme ose kanë kryer vepra penale të përcaktuara në përputhje me ligjet dhe rregulloret kombëtare dhe nenin 14 të këtij Protokoll.

Neni 16

Ndjekjet penale dhe sanksionet

1. Secila Palë do të miratojë masa të tilla që mund të jenë të nevojshme, në përputhje me ligjin kombëtar, për t'u siguruar që personat fizikë dhe juridikë të mbajtur përgjegjës për veprimtarinë e paligjshme, duke përfshirë veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14, t'u nënshtrohen sanksioneve penale ose jopenale efektive, proporcionale dhe frenuese, duke përfshirë sanksionet monetare.

2. Secila Palë do të përpiqet të sigurojë që çdo fuqi diskrecionare juridike sipas ligjit të saj të brendshëm, në lidhje me ndjekjen penale të personave për veprimtaritë paligjshme, duke përfshirë veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14, të ushtrohet për të maksimizuar efektivitetin e masave të zbatimit të ligjit në lidhje me një veprimtari të tillë të paligjshme, duke përfshirë veprat penale, dhe duke marrë parasysh nevojën për të penguar kryerjen e një veprimtarie të tillë të paligjshme, duke përfshirë veprat penale.

3. Asgjë në përmbajtje të këtij Protokoll nuk do të ndikojë në parimin që përshkrimi i veprimtari së paligjshme, duke përfshirë veprat penale të përcaktuara në përputhje me këtë Protokoll dhe i mbrojtjeve ligjore të zbatueshme, ose parimeve të tjera ligjore që kontrollojnë ligjshmërinë e veprimtarisë, i rezervohet ligjit të brendshëm të një Pale dhe se një veprimtari e tillë e paligjshme, duke përfshirë veprat penale, do të ndiqet penalisht dhe sanksionohet në përputhje me atë ligj.

Neni 17

Pagesat e sekuestrimeve

Palët, në përputhje me ligjin e tyre të brendshëm, duhet të shqyrtojnë miratimin e masave të tilla legjislative dhe të tjera që mund të jenë të nevojshme për të autorizuar autoritetet kompetente të mbledhin një shumë proporcionale me taksat dhe detyrimet e humbura nga prodhuesi i parë apo prodhuesi i dytë, shpërndarësi, importuesi ose eksportuesi i duhanit të sekuestruar, produkteve të duhanit dhe/ose pajisjeve të prodhimit.

Neni 18

Asgjësimi ose shkatërrimi

I gjithë duhani, produktet e duhanit dhe pajisjet e prodhimit të konfiskuara duhet të shkatërrohen, duke përdorur metoda ekologjike në mënyrën më të mirë të mundshme, ose të asgjësohen në përputhje me ligjin kombëtar.

Neni 19

Teknika të veçanta hetimore

1. Nëse lejohet nga parimet themelore të sistemit të saj të brendshëm ligjor, secila Palë, brenda mundësive të saj dhe sipas kushteve të përcaktuara nga ligji i saj i brendshëm, duhet të marrë masat e nevojshme për të lejuar përdorimin e duhur të dorëzimit të kontrolluar dhe, kur e konsideron të përshtatshme, përdorimin e teknikave të tjera të hetimit special, të tilla si format elektronike ose të tjera të mbikëqyrjes dhe operacionet e fshehta, nga autoritetet e saj kompetente në territorin e saj me qëllim luftimin efektiv të tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit.

2. Me qëllim hetimin e veprave penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14, Palët inkurajohen të lidhin, kur është e nevojshme, marrëveshje ose ujdë të përshtatshme dypalëshe ose shumëpalëshe për përdorimin e teknikave të përmendura në paragrafin 1 në kontekstin e bashkëpunimit në nivel ndërkombëtar.

3. Në mungesë të një marrëveshjeje ose instrumenti, siç përcaktohet në paragrafin 2, vendimet për të përdorur teknika të tilla të veçanta hetimore në nivel ndërkombëtar do të merren rast pas rasti dhe, kur është e nevojshme, mund të marrin në konsideratë instrumentet dhe mirëkuptimet financiare, në lidhje me ushtrimin e juridiksionit nga Palët e interesuara.

4. Palët njohin rëndësinë dhe nevojën për bashkëpunimin dhe ndihmën ndërkombëtare në këtë fushë dhe do të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën dhe me organizatat ndërkombëtare në zhvillimin e kapaciteteve për të arritur zbatimin e këtij neni.

PJESA V
BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR

Neni 20

Shkëmbimi i informacionit të përgjithshëm

1. Palët, me qëllim arritjen e objektivave të këtij Protokolli, duhet të raportojnë, si pjesë e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit, informacionin përkatës të instrumentit të raportimit, në varësi të ligjit të brendshëm dhe, kur është e përshtatshme, ndër të tjera, për çështje të tilla si:

a) detajet e sekuestrimeve të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit, sasinë, vlerën e sekuestrimeve, përshkrimet e produkteve, datat dhe vendet e prodhimit, si dhe taksat e shmangura, në formë të përmbledhur;

b) importin, eksportin, tranzitin, shitjet me taksa të paguara dhe pa taksa dhe sasi të apo vlerat e prodhimit të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit;

c) tendencat, metodat e fshehjes dhe mënyrat e përdorimit në tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit; dhe

d) çdo informacion tjetër përkatës, siç është rënë dakord nga Palët.

2. Palët do të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën dhe me organizatat ndërkombëtare kompetente për të ngritur kapacitetin e Palëve për të mbledhur dhe shkëmbyer informacion.

3. Palët do ta konsiderojnë informacionin e lartpërmendur si konfidencial dhe vetëm për përdorim nga Palët, përveç rasteve kur përcaktohet ndryshe nga Pala transmetuese.

Neni 21

Shkëmbimi i informacionit mbi zbatimin e ligjit

1. Palët, në përputhje me ligjin vendës ose çdo traktat ndërkombëtar të zbatueshëm, kur është e përshtatshme, do të shkëmbejnë, me iniciativën e tyre ose me kërkesën e një Pale që ofron justifikimin e duhur se një informacion i tillë është i nevojshëm për zbulimin ose hetimit e tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit, informacionin e mëposhtëm:

a) të dhënat e licencimit për personat fizikë dhe juridikë të përfshirë;

b) informacion për identifikimin, monitorimin dhe ndjekjen penale të personave fizikë ose juridikë të përfshirë në tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit;

c) të dhënat e hetimeve dhe ndjekjeve penale;

d) të dhënat e pagesave për importin, eksportin ose shitjet pa taksa të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit; dhe

e) detajet e sekuestrimeve të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit (duke përfshirë informacionin referues të rastit kur është e nevojshme, sasinë, vlerën e sekuestrimit, përshkrimin e produktit, subjektet e përfshira, datën dhe vendin e prodhimit) dhe mënyrën e operimit (duke përfshirë mjetet e transportit, fshehjen, itinerarin dhe zbulimin).

2. Informacioni i marrë nga Palët sipas këtij neni do të përdoret ekskluzivisht për të përmbushur objektivat e këtij Protokolli. Palët mund ta specifikojnë që informacioni i tillë nuk mund të kalohet pa pëlqimin e Palës që e ka dhënë informacionin.

Neni 22

Shkëmbimi i informacionit: konfidencialiteti dhe mbrojtja e informacionit

1. Secila Palë do të caktojë autoritetet kombëtare kompetente, të cilave u ofrohen të dhënat e përmendura në nenet 20, 21 dhe 24 dhe do të njoftojë Palët për një veprim të tillë nëpërmjet Sekretariatit të Konventës.

2. Shkëmbimi i informacionit sipas këtij Protokolli do t'i nënshtrohet ligjit të brendshëm në lidhje me konfidencialitetin dhe privatësinë. Palët do të mbrojnë, sipas marrëveshjes së ndërsjellë, çdo informacion konfidencial që shkëmbehet.

Neni 23

Ndihma dhe bashkëpunimi: trajnimi, asistenca teknike dhe bashkëpunimi në çështjet shkencore, teknike dhe teknologjike

1. Palët do të bashkëpunojnë, me njëra-tjetrën dhe/ose nëpërmjet organizatave kompetente ndërkombëtare dhe rajonale, në ofrimin e trajnimit, asistencës teknike dhe bashkëpunimit në çështjet shkencore, teknike dhe teknologjike, me qëllim arritjen e objektivave të këtij Protokolli, siç është rënë dakord reciprokisht. Një ndihmë e tillë mund të përfshijë transferimin e ekspertizës ose teknologjisë së përshtatshme në fushat e mbledhjes së informacionit, zbatimit të ligjit, ndjekjes dhe gjurmimit, menaxhimit të informacionit, mbrojtjes së të dhënave personale, ndalimit, mbikëqyrjes elektronike, analizës mjekoligjore, ndihmës së ndërsjellë juridike dhe ekstradimit.

2. Palët, sipas rastit, mund të hyjnë në marrëveshje ose ujdj dypalëshe, shumëpalëshe ose çdo marrëveshje ose instrument tjetër me qëllim nxitjen e trajnimit, asistencës teknike dhe bashkëpunimit në çështjet shkencore, teknike dhe teknologjike, duke marrë parasysh nevojat e Palëve të vendeve në zhvillim dhe Palëve me ekonomi në tranzicion.

3. Palët do të bashkëpunojnë, sipas rastit, për të zhvilluar dhe hulumtuar mundësitë e identifikimit të origjinës së saktë gjeografike të duhanit dhe produkteve të duhanit të sekuestruara.

Neni 24

Ndihma dhe bashkëpunimi: hetimi dhe ndjekja penale e veprave penale

1. Palët, në përputhje me ligjin e tyre të brendshëm, duhet të marrin të gjitha masat e nevojshme, kur është e përshtatshme, për të forcuar bashkëpunimin me anë të marrëveshjeve shumëpalëshe, rajonale ose dypalëshe për parandalimin, zbulimin, hetimin, ndjekjen penale dhe ndëshkimin e personave fizikë ose juridikë të përfshirë në tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit.

2. Secila Palë do të sigurojë që autoritetet administrative, rregullatore, të zbatimit të ligjit dhe autoritetet e tjera të dedikuara për luftimin e tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit (duke përfshirë, aty ku lejohet sipas ligjit të brendshëm, autoritetet gjyqësore) të bashkëpunojnë dhe të shkëmbejnë informacionin përkatës në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar brenda kushteve të përcaktuara nga ligji i saj i brendshëm.

Neni 25

Mbrojtja e sovranitetit

1. Palët do të përmbushin detyrimet e tyre sipas këtij Protokolli në atë mënyrë që të jetë në përputhje me parimet e së drejtës së barazisë dhe integritetit territorial të shteteve dhe atë të mosndërhyrjes në punët e brendshme të shteteve të tjera.

2. Asgjë në këtë Protokoll nuk i jep të drejtë një Pale të ndërmarrë në territorin e një Shteti tjetër ushtrimin e juridiksionit dhe kryerjen e funksioneve që janë të rezervuara ekskluzivisht për autoritetet e atij Shteti tjetër nga ligji i tij i brendshëm.

Neni 26

Juridiksioni

1. Secila Palë do të miratojë masa të tilla që mund të jenë të nevojshme për të vendosur juridiksionin e saj mbi veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14, kur:

a) vepra penale kryhet në territorin e asaj Pale; ose
b) vepra penale kryhet në bordin e një anijeje që mban flamurin e asaj Pale ose në një avion që është i regjistruar sipas ligjeve të asaj Pale në kohën kur kryhet vepra penale.

2. Në varësi të nenit 25, një Palë mund të vendosë, gjithashtu, juridiksionin e saj mbi çdo vepër të tillë penale, kur:

a) vepra penale kryhet kundër asaj Pale;
b) vepra penale kryhet nga një shtetas i asaj Pale ose një person pa shtetësi që ka vendbanimin e tij ose të saj të zakonshëm në territorin e saj; ose
c) vepra penale është një nga ato të përcaktuara në përputhje me nenin 14 dhe kryhet jashtë territorit të saj, me qëllim kryerjen e një veprë penale të përcaktuar në përputhje me nenin 14 brenda territorit të saj.

3. Në zbatim të nenit 30, secila Palë do të miratojë masa të tilla që mund të jenë të nevojshme për të vendosur juridiksionin e saj mbi veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14, kur shkelësi i supozuar është i pranishëm në territorin e saj dhe ajo nuk e ekstradon një person të tillë vetëm për shkak se ai ose ajo është një nga shtetasit e saj.

4. Secila Palë mund të miratojë, gjithashtu, masa të tilla që mund të jenë të nevojshme për të vendosur juridiksionin e saj mbi veprat penale të përcaktuara, në përputhje me nenin 14, kur shkelësi i supozuar është i pranishëm në territorin e saj dhe ajo nuk e ekstradon atë.

5. Nëse një Palë që ushtron juridiksionin e saj, sipas paragrafit 1 ose 2, është njoftuar, ose ka mësuar, se një ose më shumë Palë të tjera po kryejnë një hetim, ndjekje penale ose procedurë gjyqësore në lidhje me të njëjtën veprimtari, autoritetet kompetente të këtyre Palëve, sipas rastit, konsultohen me njëra-tjetrën, me qëllim koordinimin e veprimeve të tyre.

6. Pa cenuar normat e së drejtës ndërkombëtare të përgjithshme, ky Protokoll nuk përjashton ushtrimin e ndonjë juridiksioni penal të vendosur nga një Palë, në përputhje me të drejtën e saj të brendshme.

Neni 27

Bashkëpunimi në zbatim të ligjit

1. Secila Palë do të miratojë, në përputhje me sistemet e saj përkatëse ligjore dhe administrative të brendshme, masa efektive, për të:

a) përmirësuar dhe, kur është e nevojshme, të krijojë kanale komunikimi midis autoriteteve, agjencive dhe shërbimeve kompetente, me qëllim lehtësimin e shkëmbimit të sigurt dhe të shpejtë të informacionit, në lidhje me të gjitha aspektet e veprave penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14;

b) siguruar bashkëpunim efektiv midis autoriteteve kompetente, agjencive, doganave, policisë dhe agjencive të tjera të zbatimit të ligjit;

c) bashkëpunojnë me Palët e tjera në kryerjen e hetimeve, në raste specifike, në lidhje me veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14, që kanë të bëjnë me:

i. identitetin, vendndodhjen dhe aktivitetet e personave të dyshuar për përfshirje në vepra të tilla penale ose vendndodhjen e personave të tjerë të përfshirë;

ii. lëvizjen e të ardhurave nga krimi ose prona e fituar nga kryerja e veprave të tilla penale; dhe

iii. lëvizjen e pronës, pajisjeve ose instrumenteve të tjera të përdorura ose të destinuara për t'u përdorur në kryerjen e veprave të tilla penale;

d) siguruar, kur është e përshtatshme, artikujt ose sasi të nevojshme të substancave për qëllime analitike ose hetimore;

e) lehtësojë koordinimin efektiv midis autoriteteve, agjencive dhe shërbimeve të saj kompetente dhe të promovojë shkëmbimin e personelit dhe ekspertëve të tjerë, duke përfshirë, në varësi të marrëveshjeve ose ujdive dypalëshe midis Palëve të interesuara, caktimin e oficerëve ndërlidhës;

f) shkëmbyer informacione përkatëse me Palët e tjera mbi mjetet dhe metodat specifike të përdorura nga personat fizikë ose juridikë në kryerjen e veprave të tilla penale, duke përfshirë, kur është e aplikueshme, rrugët dhe mjetet e transportit dhe përdorimin e identiteteve të rreme, dokumenteve të ndryshuara ose të rreme ose mjeteve të tjera për fshehjen e aktiviteteve të tyre; dhe

g) shkëmbyer informacione përkatëse dhe koordinojnë masat administrative dhe të tjera të marra sipas nevojës, me qëllim identifikimin e hershëm të veprave penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14.

2. Me qëllim që ky Protokoll të hyjë në fuqi, Palët do të shqyrtojnë mundësinë e lidhjes së marrëveshjeve, ose ujdive dypalëshe, ose shumëpalëshe, mbi bashkëpunimin e drejtpërdrejtë midis agjencive të tyre të zbatimit të ligjit dhe, kur marrëveshjet ose ujdë të tilla të ekzistojnë, t'i ndryshojnë ato në përputhje me rrethanat. Në mungesë të marrëveshjeve, ose të ujdive të tilla midis Palëve të interesuara, Palët mund ta konsiderojnë këtë Protokoll si bazë për bashkëpunimin e ndërsjellë në zbatim të ligjit, në lidhje me veprat penale të mbuluara nga ky Protokoll. Sa herë që të jetë e përshtatshme, Palët do të shfrytëzojnë plotësisht marrëveshjet ose instrumentet, duke përfshirë organizatat ndërkombëtare ose rajonale, për të rritur bashkëpunimin midis agjencive të tyre të zbatimit të ligjit.

3. Palët duhet të përpiqen të bashkëpunojnë brenda mundësive të tyre për t'iu përgjigjur tregtisë së paligjshme ndërkombëtare të produkteve të duhanit të kryer nëpërmjet përdorimit të teknologjisë moderne.

Neni 28

Ndihma administrative e ndërsjellë

Në përputhje me sistemet e tyre përkatëse ligjore dhe administrative të brendshme, Palët do t'i japin njëra-tjetrës, qoftë me kërkesë ose me iniciativën e tyre, informacion për të siguruar zbatimin e duhur të ligjeve doganore dhe ligjeve të tjera përkatëse në parandalimin, zbulimin, hetimin, ndjekjen penale dhe luftimin e tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit ose pajisjeve të prodhimit. Palët do ta konsiderojnë informacionin e lartpërmendur si konfidencial dhe për përdorim të kufizuar, përveç rasteve kur përcaktohet ndryshe nga Pala transmetuese. Një informacion i tillë mund të përfshijë:

- a) teknika të reja doganore dhe teknika të tjera zbatimi me efektivitet veprues;
- b) tendencat, mjetet ose metodat e reja të përfshirjes në tregtinë e paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit;
- c) mallrat e njohura si objekt të tregtisë së paligjshme të duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit, si dhe detajet e përshkrimit, paketimit, transportit dhe magazinimit dhe metodat e përdorura në lidhje me këto mallra;
- d) personat fizikë ose juridikë që dihet se kanë kryer ose janë palë në një vepër penale të përcaktuar në përputhje me nenin 14; dhe
- e) çdo të dhënë tjetër që do t'i ndihmonte agjencitë e caktuara në vlerësimin e rrezikut për qëllime kontrolli dhe të tjera zbatimi.

Neni 29

Ndihma e ndërsjellë juridike

1. Palët do t'i ofrojnë njëra-tjetrës masën më të gjerë të ndihmës së ndërsjellë juridike në hetime, ndjekje penale dhe procedura gjyqësore, në lidhje me veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14 të këtij Protokoll.

2. Ndihma e ndërsjellë juridike do të ofrohet në masën më të plotë të mundshme sipas ligjeve, traktateve, marrëveshjeve dhe instrumenteve përkatës të Palës së kërkuar, në lidhje me hetimet, ndjekjet penale dhe procedurat gjyqësore, në lidhje me veprat penale për të cilat personat juridikë mund të mbahen përgjegjës në përputhje me nenin 15 të këtij Protokoll te Pala kërkuuese.

3. Ndihma e ndërsjellë juridike që do të ofrohet në përputhje me këtë nen mund të kërkohej për cilindo nga qëllimet e mëposhtme:

- a) marrja e provave ose deklaratave nga personat;
- b) kryerja e dorëzimit të akteve gjyqësore;
- c) kryerja e kërkimeve dhe sekuestrimeve, si dhe ngrirja;
- d) ekzaminimi i objekteve dhe vendeve;
- e) ofrimi i informacionit, provave dhe vlerësimeve të ekspertëve;
- f) sigurimi i origjinaleve, ose kopjeve të certifikuara të dokumenteve dhe të të dhënave përkatëse, duke përfshirë të dhënat qeveritare, bankare, financiare, të korporatave ose të biznesit;
- g) identifikimi ose gjurmimi i të ardhurave nga krimi, prona, instrumente ose gjëra të tjera për qëllime provash;
- h) lehtësimi i paraqitjes vullnetare të personave në Palën kërkuese; dhe
- i) çdo lloj tjetër ndihme që nuk është në kundërshtim me ligjin e brendshëm të Palës së kërkuar.

4. Ky nen nuk ndikon në detyrimet sipas ndonjë traktati tjetër, dypalësh ose shumëpalësh, i cili rregullon ose do të rregullojë, tërësisht ose pjesërisht, ndihmën e ndërsjellë juridike.

5. Paragrafët 6 deri në 24, në bazë të reciprocitetit, do të zbatohen për kërkesat e bëra në përputhje me këtë nen nëse Palët në fjalë nuk janë të lidhura nga një traktat ose marrëveshje ndërqeveritare për ndihmë të ndërsjellë juridike. Nëse Palët janë të lidhura nga një traktat ose marrëveshje e tillë ndërqeveritare, dispozitat përkatëse të atij traktati ose marrëveshjeje ndërqeveritare do të zbatohen, përveç rasteve kur Palët bien dakord të zbatojnë paragrafët 6 deri në 24 në vend të tyre. Palët inkurajohen fuqimisht të zbatojnë këta paragrafë nëse ata lehtësojnë bashkëpunimin.

6. Palët do të caktojnë një autoritet qendror që do të ketë përgjegjësinë dhe fuqinë për të marrë kërkesa për ndihmë të ndërsjellë juridike dhe ose për t'i ekzekutuar ato ose për t'ua transmetuar autoriteteve të tyre përkatëse kompetente për ekzekutim. Kur një Palë ka një rajon ose territor të veçantë me një sistem të veçantë të ndihmës së ndërsjellë juridike, ajo mund të caktojë një autoritet qendror të dallueshëm që do të ketë të njëjtin funksion për atë rajon ose territor. Autoritetet qendrore do të sigurojnë ekzekutimin ose transmetimin e shpejtë dhe të duhur të kërkesave të marra. Kur autoriteti qendror ia transmeton kërkesën një autoriteti kompetent për ekzekutim, ai do ta inkurajojë ekzekutimin e shpejtë dhe të duhur të kërkesës nga autoriteti kompetent. Secila Palë do të njoftojë kryetarin e Sekretariatit të Konventës në kohën e aderimit, pranimit, miratimit, konfirmimit formal ose ratifikimit të këtij Protokolli të autoritetit qendror të caktuar për këtë qëllim. Transmetimi i kërkesave për ndihmë të ndërsjellë juridike dhe çdo komunikim që lidhet me to do të kryhet midis autoriteteve qendrore të caktuara nga Palët. Kjo kërkesë nuk do të cenojë të drejtën e një Pale për të kërkuar që këto kërkesa dhe komunikime t'i drejtohen asaj nëpërmjet kanalit diplomatik dhe, në rrethana urgjente, kur Palët bien dakord, nëpërmjet organizatave ndërkombëtare përkatëse, nëse është e mundur.

7. Kërkesat duhet të bëhen me shkrim ose, kur është e mundur, me çdo mjet që mund të prodhojë një procesverbal me shkrim, në një gjuhë të pranueshme për Palën e kërkuar sipas kushteve që ia lejojnë Palës të përcaktojë autenticitetin. Gjuha ose gjuhët e pranueshme për secilën Palë duhet t'i njoftohen kryetarit të Sekretariatit të Konventës në kohën e aderimit, pranimit, miratimit, konfirmimit formal ose ratifikimit të këtij Protokolli. Në rrethana urgjente, dhe kur bien dakord Palët, kërkesat mund të bëhen me gojë, por duhet të konfirmohen menjëherë me shkrim.

8. Një kërkesë për ndihmë të ndërsjellë juridike duhet të përmbajë:

- a) identitetin e autoritetit që e bën kërkesën;
- b) objektin dhe natyrën e hetimit, ndjekjes penale ose procedurës gjyqësore me të cilën lidhet kërkesa, si dhe emrin dhe funksionet e autoritetit që kryen hetimin, ndjekjen penale ose procedurën gjyqësore të tillë;
- c) një përmbledhje të fakteve përkatëse, përveç rasteve të kërkesave për qëllim të dorëzimit të dokumenteve gjyqësore;
- d) një përshkrim të ndihmës së kërkuar dhe detaje të çdo procedure të veçantë që Pala kërkuese dëshiron të ndiqet;
- e) kur është e mundur, identitetin, vendndodhjen dhe kombësinë e çdo personi të përfshirë;
- f) qëllimin për të cilin kërkohet prova, informacioni ose veprimi; dhe
- g) dispozitat e ligjit të brendshëm që lidhen me veprën penale dhe dënimin për këtë arsye.

9. Pala e kërkuar mund të kërkojë informacion shtesë kur duket i nevojshëm për ekzekutimin e kërkesës në përputhje me ligjin e saj të brendshëm ose kur mund ta lehtësojë një ekzekutim të tillë.
10. Një kërkesë ekzekutohet në përputhje me ligjin e brendshëm të Palës së kërkuar dhe, në masën që nuk është në kundërshtim me ligjin e brendshëm të Palës së kërkuar dhe, kur është e mundur, në përputhje me procedurat e specifikuar në kërkesë.
11. Pala kërkuese nuk duhet ta transmetojë ose përdorë informacionin ose provat e dhëna nga Pala e kërkuar për hetime, ndjekje penale ose procedura gjyqësore, përveç atyre të deklaruara në kërkesë, pa pëlqimin paraprak të Palës së kërkuar. Asgjë në këtë paragraf nuk duhet ta pengojë Palën kërkuese të zbulojë në procedurat e saj informacion ose prova që janë shfajësuese për një person të akuzuar. Në rastin e fundit, Pala kërkuese duhet të njoftojë Palën e kërkuar para zbulimit dhe, nëse kërkohet, të konsultohet me Palën e kërkuar. Nëse, në një rast të jashtëzakonshëm, njoftimi paraprak nuk është i mundur, Pala kërkuese duhet të informojë Palën e kërkuar për zbulimin pa vonesë.
12. Pala kërkuese mund të kërkojë që Pala e kërkuar ta mbajë konfidencial faktin dhe përmbajtjen e kërkesës, por në masën e nevojshme për të ekzekutuar kërkesën. Nëse Pala e kërkuar nuk mund ta përmbushë kërkesën e konfidencialitetit, ajo duhet ta informojë menjëherë Palën kërkuese.
13. Sa herë që është e mundur dhe në përputhje me parimet themelore të ligjit të brendshëm, kur një individ ndodhet në territorin e një Pale dhe duhet të dëgjohet si dëshmitar ose ekspert nga autoritetet gjyqësore të një Pale tjetër, Pala e parë mundet, me kërkesë të palës tjetër, të lejojë që seanca dëgjimore të zhvillohet me anë të videokonferencës nëse nuk është e mundur ose e dëshirueshme që individ i në fjalë të paraqitet personalisht në territorin e Palës kërkuese. Palët mund të bien dakord që seanca dëgjimore të zhvillohet nga një autoritet gjyqësor i Palës kërkuese dhe të ndiqet nga një autoritet gjyqësor i Palës së kërkuar.
14. Ndihma e ndërsjellë juridike mund të refuzohet:
- a) nëse kërkesa nuk është bërë në përputhje me këtë nen;
 - b) nëse Pala e kërkuar mendon se ekzekutimi i kërkesës ka të ngjarë të dëmtojë sovranitetin, sigurinë, rendin publik ose interesa të tjerë thelbësore të saj;
 - c) nëse autoritetet e Palës së kërkuar do të ndaloheshin nga ligji i saj i brendshëm të kryenin veprimin e kërkuar në lidhje me ndonjë vepër të ngjashme penale, nëse ajo do t'i nënshtrohej hetimit, ndjekjes penale ose procedurave gjyqësore nën juridiksionin e tyre;
 - d) kur kërkesa përfshin një krim ku dënimi maksimal në Palën e kërkuar është më pak se dy vjet burg ose forma të tjera të privimit nga liria ose, nëse, sipas gjykimit të Palës së kërkuar, ofrimi i ndihmës do të impononte një barrë mbi burimet e saj që është në disproporcion me seriozitetin e krimit; ose
 - e) nëse do të ishte në kundërshtim me sistemin ligjor të Palës së kërkuar në lidhje me ndihmën e ndërsjellë juridike që kërkesa të miratohet.
15. Për çdo refuzim të ndihmës juridike të ndërsjellë duhet të jepen arsytet.
16. Një Palë nuk duhet të refuzojë të ofrojë ndihmë të ndërsjellë juridike sipas këtij neni, për shkak të sekretit bankar.
17. Palët nuk mund ta refuzojnë kërkesën për ndihmë të ndërsjellë juridike vetëm për shkak se vepra penale mendohet se përfshin edhe çështje fiskale.
18. Palët mund të refuzojnë të japin ndihmë të ndërsjellë juridike në përputhje me këtë nen, për shkak të mungesës së kriminalitetit të dyfishtë. Megjithatë, Pala e kërkuar mundet, kur e konsideron të përshtatshme, të ofrojë ndihmë, në masën që ajo e gjykon, pavarësisht nëse veprimtaria do të përbënte një vepër penale sipas ligjit të brendshëm të Palës së kërkuar.
19. Pala e kërkuar duhet ta ekzekutojë kërkesën për ndihmë të ndërsjellë juridike sa më shpejt që të jetë e mundur dhe duhet të marrë parasysh sa më tepër që të jetë e mundur çdo afat të sugjeruar nga Pala kërkuese dhe për të cilin jepen arsytet, mundësisht në kërkesë. Pala e kërkuar duhet t'u përgjigjet kërkesave të arsyeshme të Palës kërkuese në lidhje me progresin në trajtimin e kërkesës. Pala kërkuese duhet ta informojë menjëherë Palën e kërkuar kur ndihma e kërkuar nuk është më e nevojshme.
20. Ndihma e ndërsjellë juridike mund të shtyhet nga Pala e kërkuar me arsyetimin se ajo ndërhyr në një hetim, ndjekje penale ose procedurë gjyqësore në vazhdim.

21. Përpara se ta refuzojë një kërkesë sipas paragrafit 14 ose ta shtyjë ekzekutimin e saj sipas paragrafit 20, Pala e kërkuar duhet të konsultohet me Palën kërkuuese për ta shqyrtuar nëse ndihma mund të jepet në varësi të kushteve dhe afateve që ajo i konsideron të nevojshme. Nëse Pala kërkuuese pranon ndihmë në varësi të këtyre kushteve, ajo duhet t'i përmbushë kushtet.

22. Shpenzimet e zakonshme të ekzekutimit të një kërkesë do të mbulohen nga Pala e kërkuar, përveç rasteve kur Palët e interesuara bien dakord ndryshe. Nëse kërkohen apo do të kërkohen shpenzime të një natyre të konsiderueshme ose të jashtëzakonshme për të përmbushur kërkesën, Palët do të konsultohen për të përcaktuar termat dhe kushtet sipas të cilave do të ekzekutohet kërkesa, si dhe mënyrën se si do të mbulohen shpenzimet.

23. Në rast të një kërkesë, Pala e kërkuar:

a) duhet t'i sigurojë Palës kërkuuese kopje të të dhënave, dokumenteve ose informacionit qeveritar në zotërim të saj, të cilat sipas ligjit të saj të brendshëm janë të disponueshme për publikun e gjerë; dhe

b) mundet, sipas gjykimit të saj, t'i ofrojë Palës kërkuuese tërësisht, pjesërisht ose në varësi të kushteve që i shoh si të përshtatshme, kopje të të çdo të dhëne, dokumenti ose informacioni qeveritar në zotërim të saj që sipas ligjit të saj të brendshëm nuk janë të disponueshme për publikun e gjerë.

24. Palët do ta shqyrtojnë, sipas nevojës, mundësinë e lidhjes së marrëveshjeve ose ujdive dypalëshe ose shumëpalëshe në zbatim të këtij neni, duke u dhënë fuqi praktike ose do të përmirësojnë dispozitat e tij.

Neni 30 **Ekstradimi**

1. Ky nen zbatohet për veprat penale të përcaktuara në përputhje me nenin 14 të këtij protokollit kur:

a) personi që është subjekt i kërkesës për ekstradim ndodhet në territorin e Palës së kërkuar;

b) vepra penale për të cilën kërkohet ekstradimi është e dënueshme sipas ligjit të brendshëm si të Palës kërkuuese ashtu edhe të Palës së kërkuar; dhe

c) vepra penale dënohet me një periudhë maksimale burgimi ose forma të tjera të privimit të lirisë prej të paktën katër vjetësh ose me një dënim më të rëndë ose një periudhë më të shkurtër siç është rënë dakord nga Palët e interesuara në përputhje me traktatet dypalëshe dhe shumëpalëshe ose marrëveshje të tjera ndërkombëtare.

2. Secila prej veprave penale për të cilat zbatohet ky nen do të konsiderohet e përfshirë si një vepër penale e ekstradueshme në çdo traktat ekstradimi që ekziston midis Palëve. Palët angazhohen të përfshijnë vepra të tilla penale si vepra penale të ekstradueshme në çdo traktat ekstradimi që do të lidhet midis tyre.

3. Nëse një Palë që e kushtëzon ekstradimin me ekzistencën e një traktati merr një kërkesë për ekstradim nga një Palë tjetër me të cilën nuk ka traktat ekstradimi, ajo mund ta konsiderojë këtë Protokoll si bazë ligjore për ekstradim në lidhje me çdo vepër penale për të cilën zbatohet ky nen.

4. Palët që nuk e kushtëzojnë ekstradimin me ekzistencën e një traktati do t'i njohin veprat penale për të cilat zbatohet ky nen si vepra penale të ekstradueshme midis tyre.

5. Ekstradimi do t'u nënshtrohet kushteve të parashikuara nga ligji i brendshëm i Palës së kërkuar ose nga traktatet përkatëse të ekstradimit, duke përfshirë, ndër të tjera, kushtet në lidhje me kërkesën minimale të dënimit për ekstradim dhe arsyet mbi të cilat Pala e kërkuar mund të refuzojë ekstradimin.

6. Palët, në përputhje me ligjin e tyre të brendshëm, duhet të përpiqen t'i përshpejtojnë procedurat e ekstradimit dhe të thjeshtojnë kërkesat e provave që lidhen me to në lidhje me çdo vepër penale për të cilën zbatohet ky nen.

7. Një Palë në territorin e së cilës ndodhet një person i dyshuar si shkelës i ligjit, nëse nuk e ekstradon një person të tillë në lidhje me një vepër penale për të cilën zbatohet ky nen vetëm për shkak se ai ose ajo është një nga shtetasit e saj, me kërkesë të Palës që e kërkon ekstradimin, do të jetë e detyruar t'ia paraqesë çështjen pa vonesë të panevojshme autoriteteve të saj kompetente për qëllim të ndjekjes penale. Këto autoritete do të marrin vendimin e tyre dhe do të zhvillojnë procedurat

e tyre në të njëjtën mënyrë si në rastin e çdo vepre tjetër penale të një natyre të ngjashme sipas ligjit të brendshëm të asaj Pale. Palët e interesuara do të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën, veçanërisht në aspektet procedurale dhe të provave, për të siguruar efikasitetin e një ndjekjeje të tillë penale.

8. Sa herë që një Palë lejohet sipas ligjit të saj të brendshëm të ekstradojë ose të dorëzojë një nga shtetasit e saj vetëm me kusht që personi të kthehet në atë Palë për të vuajtur dënimin e dhënë si rezultat i gjyqit ose procedurave për të cilat është kërkuar ekstradimi ose dorëzimi i personit dhe ajo Palë dhe Pala që kërkon ekstradimin e personit bien dakord me këtë opsion dhe kushte të tjera që mund ta konsiderojnë të përshtatshme, një ekstradim ose dorëzim të tillë me kusht që të jetë i mjaftueshëm për të shlyer detyrimin e përcaktuar në paragrafin 7.

9. Nëse ekstradimi, i kërkuar për qëllim të zbatimit të një dënimi, refuzohet për shkak se personi i kërkuar është shtetas i Palës së kërkuar, Pala e kërkuar, nëse ligji i saj i brendshëm e lejon dhe në përputhje me kërkesat e një ligji të tillë, me kërkesë të Palës kërkuuese, do ta shqyrtojë zbatimin e dënimit që është dhënë sipas ligjit të brendshëm të Palës kërkuuese ose pjesës tjetër të tij.

10. Çdo person, ndaj të cilit po kryhen procedura në lidhje me ndonjë nga veprat penale për të cilat zbatohet ky nen, do t'i garantohet trajtim i drejtë në të gjitha fazat e procedurave, duke përfshirë gëzimin e të gjitha të drejtave dhe garancive të parashikuara nga ligji i brendshëm i Palës në territorin e së cilës ndodhet ai person.

11. Asgjë në këtë Protokoll nuk do të interpretohet si vendosje e një detyrimi për ekstradim nëse Pala e kërkuar ka arsye të forta për të besuar se kërkesa është bërë me qëllim ndjekjen penale ose ndëshkimin e një personi për shkak të gjinisë, racës, fesë, kombësisë, origjinës etnike ose mendimeve politike të atij personi, ose se përmbushja e kërkesës do të shkaktojë dëmtim të pozicionit të atij personi për ndonjë nga këto arsye.

12. Palët nuk mund ta refuzojnë një kërkesë për ekstradim vetëm për shkakun se vepra penale konsiderohet se përfshin edhe çështje fiskale.

13. Përpara se të refuzojë ekstradimin, Pala e kërkuar, kur është e përshtatshme, konsultohet me Palën kërkuuese për t'i dhënë asaj mundësi të mjaftueshme për t'i paraqitur mendimet e saj dhe për të ofruar informacione të përshtatshme për pretendimin e saj.

14. Palët do të kërkojnë të lidhin marrëveshje ose ujdj dypalëshe dhe shumëpalëshe për të kryer ose për të rritur efektivitetin e ekstradimit. Kur Palët janë të lidhura nga një traktat ose instrument ndërqeveritar ekzistues, dispozitat përkatëse të atij traktati ose ujdje ndërqeveritare do të zbatohen, përveç rasteve kur Palët bien dakord të zbatojnë paragrafët 1 deri në 13 në vend të tyre.

Neni 31

Masat për të siguruar ekstradimin

1. Në varësi të ligjit të saj të brendshëm dhe traktateve të saj të ekstradimit, Pala e kërkuar, pasi të jetë e bindur se rrethanat e justifikojnë këtë dhe janë urgjente dhe me kërkesë të Palës kërkuuese, mund të marrë në paraburgim një person për të cilin kërkohet ekstradimi dhe i cili është i pranishëm në territorin e saj ose të marrë masa të tjera të përshtatshme për të siguruar praninë e tij ose të saj në procedurat e ekstradimit.

2. Masat e marra në përputhje me paragrafin 1 duhet t'i njoftohen Palës kërkuuese, në përputhje me ligjin kombëtar, sipas rastit dhe pa vonesë..

3. Çdo person ndaj të cilit po merren masat në përputhje me paragrafin 1, ka të drejtë të:

a) të komunikojë pa vonesë me përfaqësuesin më të afërt përkatës të Shtetit, shtetas i të cilit është ai person, ose, nëse ky person është person pa shtetësi, të shtetit në territorin e të cilit ai person banon zakonisht; dhe

b) të vizitohet nga një përfaqësues i atij shteti.

Neni 32

Raportimi dhe shkëmbimi i informacionit

1. Secila Palë duhet t'i paraqesë Takimit të Palëve, nëpërmjet Sekretariatit të Konventës, raporte periodike mbi zbatimin e këtij Protokolli.

2. Formatit dhe përmbajtja e raporteve të tilla do të përcaktohen nga Takimi i Palëve. Këto raporte do të jenë pjesë e instrumentit të rregullt të raportimit të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

3. Përmbajtja e raporteve periodike të përmendura në paragrafin 1 përcaktohet duke marrë parasysh, ndër të tjera, sa vijon:

a) informacion mbi masat legislative, ekzekutive, administrative ose të tjera të marra për të zbatuar këtë Protokoll;

b) informacion, sipas rastit, mbi çdo kufizim ose pengesë të hasur në zbatimin e këtij Protokolli dhe mbi masat e marra për të kapërcyer këto pengesa;

c) informacion, sipas rastit, mbi ndihmën financiare dhe teknike të ofruar, të marrë ose të kërkuar për aktivitete, që lidhen me ndalimin e tregtisë së paligjshme të produkteve të duhanit; dhe

d) informacionin e specifikuar në nenin 20.

Në ato raste kur të dhënat përkatëse tashmë janë duke u mbledhur si pjesë e mekanizmit të raportimit të Konferencës së Palëve, Takimi i Palëve nuk duhet t'i dyfishojë këto përpjekje.

4. Takimi i Palëve, në përputhje me nenet 33 dhe 36, do të shqyrtojë marrëveshjet për të ndihmuar Palët e vendeve në zhvillim dhe Palët me ekonomi në tranzicion, me kërkesën e tyre, në përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas këtij neni.

5. Raportimi i informacionit sipas këtyre neneve i nënshtrohet ligjit kombëtar, në lidhje me konfidencialitetin dhe privatësinë. Palët mbrojnë, sipas marrëveshjes së ndërsjellë, çdo informacion konfidencial që raportohet ose shkëmbehet.

PJESA VII

ORGANIZIMET INSTITUCIONALE DHE BURIMET FINANCIARE

Neni 33

Takimi i Palëve

1. Me anë të kësaj krijohet Mbledhja e Palëve. Seanca e parë e Mbledhjes së Palëve do të thirret nga Sekretariati i Konventës menjëherë para ose menjëherë pas seancës së ardhshme të rregullt të Konferencës së Palëve pas hyrjes në fuqi të këtij Protokolli.

2. Pas kësaj, sesionet e rregullta të Takimit të Palëve do të thirren nga Sekretariati i Konventës, menjëherë para ose menjëherë pas sesioneve të rregullta të Konferencës së Palëve.

3. Sesionet e jashtëzakonshme të Takimit të Palëve do të mbahen në çdo kohë tjetër që mund të konsiderohet e nevojshme nga Takimi ose me kërkesë me shkrim të çdo Pale, me kusht që, brenda gjashtë muajve nga komunikimi i kërkesës nga Sekretariati i Konventës, ajo të mbështetet nga të paktën një e treta e Palëve.

4. Rregullat e Procedurës dhe Rregullat Financiare të Konferencës së Palëve të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit do të zbatohen, sipas rastit, në Takimin e Palëve, përveç rasteve kur Takimi i Palëve vendos ndryshe.

5. Takimi i Palëve do të mbajë nën shqyrtim të rregullt zbatimin e Protokollit dhe do të marrë vendimet e nevojshme për të nxitur zbatimin e tij efektiv.

6. Mbledhja e Palëve do të vendosë mbi shkallën dhe mekanizmin e kontributeve vullnetare të vlerësuara nga Palët në Protokoll për funksionimin e këtij Protokolli, si dhe burime të tjera të mundshme për zbatimin e tij.

7. Në çdo seancë të rregullt, Takimi i Palëve miraton me konsensus një buxhet dhe një plan pune për periudhën financiare deri në seancën e ardhshme të rregullt, i cili do të jetë i ndryshëm nga buxheti dhe plani i punës i Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

Neni 34

Sekretariati

1. Sekretariati i Konventës do të jetë Sekretariati i këtij Protokolli.
2. Funksionet e Sekretariatit të Konventës në lidhje me rolin e tij si sekretariat i këtij Protokolli do të jenë:
 - a) të bëjë rregullime për seancat e Takimit të Palëve dhe çdo organi ndihmës, si dhe grupet e punës dhe organet e tjera të krijuara nga Takimi i Palëve dhe t'u ofrojë atyre shërbime sipas nevojës;
 - b) të marrë, të analizojë, të transmetojë dhe t'u ofrojë reagime Palëve të interesuara sipas nevojës dhe Takimit të Palëve mbi raportet e marra prej tij në përputhje me këtë Protokoll dhe ta lehtësojë shkëmbimin e informacionit midis Palëve;
 - c) t'u ofrojë mbështetje Palëve, veçanërisht Palëve të vendeve në zhvillim dhe Palëve me ekonomi në tranzicion, sipas kërkesës, në përpilimin, komunikimin dhe shkëmbimin e informacionit të kërkuar në përputhje me dispozitat e këtij Protokolli, dhe ndihmë në identifikimin e burimeve të disponueshme për të lehtësuar zbatimin e detyrimeve sipas këtij Protokolli;
 - d) të përgatisë raporte mbi aktivitetet e saj sipas këtij Protokolli nën drejtimin dhe për t'ua paraqitur Takimit të Palëve;
 - e) të sigurojë, nën drejtimin e Takimit të Palëve, koordinimin e nevojshëm me organizatat ndërqeveritare kompetente ndërkombëtare dhe rajonale dhe organe të tjera;
 - f) të hyjë, nën drejtimin e Takimit të Palëve, në marrëveshje të tilla administrative ose kontraktuale që mund të kërkojnë për kryerjen efektive të funksioneve të saj si sekretariat i këtij Protokolli;
 - g) të marrë dhe shqyrtojë aplikimet nga organizatat ndërqeveritare dhe joqeveritare që dëshirojnë të akreditohen si vëzhgues në Takimin e Palëve, duke siguruar njëkohësisht që ato të mos jenë të lidhura me industrinë e duhanit, dhe t'ia paraqesë aplikimet e shqyrtuara Takimit të Palëve për shqyrtim; dhe
 - h) të kryej funksione të tjera të sekretariatit të specifikuar nga ky Protokoll dhe funksione të tjera që mund të përcaktohen nga Takimi i Palëve.

Neni 35

Marrëdhëniet midis takimit të Palëve dhe organizatave ndërqeveritare

Me qëllim që të sigurohet bashkëpunimi teknik dhe financiar për arritjen e objektivit të këtij Protokolli, Takimet e Palëve mund të kërkojnë bashkëpunimin e organizatave ndërqeveritare kompetente ndërkombëtare dhe rajonale, duke përfshirë institucionet financiare dhe të zhvillimit.

Neni 36

Burimet financiare

1. Palët e dinë rolin e rëndësishëm që luajnë burimet financiare në arritjen e objektivit të këtij Protokolli dhe e dinë rëndësinë e nenit 26 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit në arritjen e objektivave të Konventës.
2. Secila Palë duhet të ofrojë mbështetje financiare, në lidhje me aktivitetet e saj kombëtare që synojnë arritjen e objektivit të këtij Protokolli, në përputhje me planet, prioritetet dhe programet e saj kombëtare.
3. Palët do të nxisin, sipas rastit, shfrytëzimin e kanaleve dypalëshe, rajonale, nënrajonale dhe shumëpalëshe për të siguruar fonde për forcimin e kapacitetit të Palëve të vendeve në zhvillim dhe Palëve me ekonomi në tranzicion, me qëllim përmbushjen e objektivave të këtij Protokolli.
4. Pa cenuar nenin 18, Palët inkurajohen, në përputhje me ligjet dhe politikat kombëtare dhe, kur është e përshtatshme, të përdorin çdo të ardhur të konfiskuar nga krimi që rrjedh nga tregtia e paligjshme e duhanit, produkteve të duhanit dhe pajisjeve të prodhimit për të arritur objektivat e përcaktuar në këtë Protokoll.

5. Palët e përfaqësuar në organizatat ndërqeveritare rajonale dhe ndërkombëtare përkatëse dhe institucionet financiare dhe të zhvillimit duhet t'i inkurajojnë këto subjekte të ofrojnë ndihmë financiare për Palët e vendeve në zhvillim dhe për Palët me ekonomi në tranzicion për t'i ndihmuar ato në përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas këtij Protokolli, pa kufizuar të drejtat e pjesëmarrjes brenda këtyre organizatave.

6. Palët bien dakord që:

a) Për të ndihmuar Palët në përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas këtij Protokolli, të gjitha burimet përkatëse potenciale dhe ekzistuese të disponueshme për aktivitetet që lidhen me objektivin e këtij Protokolli duhet të mobilizohen dhe të përdoren në dobi të të gjitha Palëve, veçanërisht të Palëve të vendeve në zhvillim dhe Palëve me ekonomi në tranzicion; dhe

b) Sekretariati i Konventës do t'i këshillojë Palët e vendeve në zhvillim dhe Palët me ekonomi në tranzicion, sipas kërkesës, mbi burimet e disponueshme të financimit për të lehtësuar zbatimin e detyrimeve të tyre sipas këtij Protokolli.

7. Palët mund të kërkojnë që industria e duhanit të mbajë çdo kosto që lidhet me detyrimet e një Pale për të arritur objektivat e këtij Protokolli, në përputhje me nenin 5.3 të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

8. Palët do të përpiqen, që në përputhje me ligjin e tyre të brendshëm, të arrijnë vetëfinancimin e zbatimit të Protokollit, duke përfshirë edhe vendosjen e taksave dhe formave të tjera të tarifave mbi produktet e duhanit.

PJESA VIII ZGJIDHJA E MOSMARRËVESHJEVE

Neni 37

Zgjidhja e mosmarrëveshjeve

Zgjidhja e mosmarrëveshjeve midis Palëve në lidhje me interpretimin ose zbatimin e këtij Protokolli rregullohet nga neni 27 i Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

PJESA IX PËRMIRËSIMI I PROTOKOLLIT

Neni 38

Ndryshimet në këtë Protokoll

1. Çdo Palë mund të propozojë ndryshime në këtë Protokoll.

2. Amendamentet e këtij Protokolli do të shqyrtohen dhe miratohen nga Takimi i Palëve. Teksti i çdo amendamenti të propozuar të këtij Protokolli do t'u komunikohet Palëve nga Sekretariati i Konventës të paktën gjashtë muaj para seancës në të cilën propozohet për miratim. Sekretariati i Konventës, gjithashtu, do t'ua komunikojë amendamentet e propozuara nënshkruesve të këtij Protokolli dhe, për informacion, Depozituesit.

3. Palët do të bëjnë çdo përpjekje për të arritur një marrëveshje me konsensus mbi çdo amendament të propozuar të këtij Protokolli. Nëse të gjitha përpjekjet për konsensus janë shteruar dhe nuk është arritur asnjë marrëveshje, amendamenti, si mjet i fundit, do të miratohet me shumicë votash prej tre të katërtash të Palëve të pranishme dhe që votojnë në seancë. Për zbatimin e këtij neni, "Palët e pranishme dhe që votojnë" janë Palët e pranishme dhe që japin një votë pozitive ose negative. Çdo amendament i miratuar do t'i komunikohet Depozituesit nga Sekretariati i Konventës, i cili do ta qarkullojë atë te të gjitha Palët për pranim.

4. Instrumentet e pranimit në lidhje me një ndryshim depozitohen te Depozituesi. Një ndryshim i miratuar në përputhje me paragrafin 3 hyn në fuqi për ato Palë që e kanë pranuar atë në ditën e nëntëdhjetë pas datës së marrjes nga Depozituesi të një instrumenti pranimi nga të paktën dy të tretat e Palëve.

5. Amendamenti hyn në fuqi për çdo Palë tjetër në ditën e nëntëdhjetë pas datës në të cilën ajo Palë depoziton te Depozituesi instrumentin e saj të pranimit të amendamentit të lartpërmendur.

Neni 39

Miratimi dhe ndryshimi i shtojcave të këtij Protokolli

1. Çdo Palë mund të bëjë propozime për një shtojcë të këtij Protokolli dhe mund të propozojë ndryshime në shtojcat e këtij Protokolli.

2. Shtojcat do të kufizohen në lista, formularë dhe çdo material tjetër përshkrues që lidhet me çështje procedurale, shkencore, teknike ose administrative.

3. Shtojcat e këtij Protokolli dhe ndryshimet e tyre do të propozohen, miratohen dhe hyjnë në fuqi në përputhje me procedurën e përcaktuar në nenin 38.

PJESA X

DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

Neni 40

Rezervat

Nuk mund të bëhen rezerva ndaj këtij Protokolli.

Neni 41

Tërheqja

1. Në çdo kohë pas dy vjetësh nga data në të cilën ky Protokoll ka hyrë në fuqi për një Palë, ajo Palë mund të tërhiqet nga Protokoll duke i dhënë një njoftim me shkrim Depozituesit.

2. Çdo ndërprerje e tillë do të hyjë në fuqi pas mbarimit të një viti nga data e marrjes nga Depozituesi të njoftimit të ndërprerjes ose në një datë të mëvonshme që mund të specifikohet në njoftimin e ndërprerjes.

3. Çdo Palë që tërhiqet nga Konventa Kornizë e OBSH-së për Kontrollin e Duhanit do të konsiderohet, gjithashtu, si e tërhequr nga ky Protokoll, me efekt që nga data e tërheqjes së saj nga Konventa Kornizë e OBSH-së për Kontrollin e Duhanit.

Neni 42

E drejta për të votuar

1. Secila Palë e këtij Protokolli do të ketë një votë, përveç rasteve të parashikuara në paragrafin 2.

2. Organizatat rajonale të integritit ekonomik, në çështjet brenda kompetencës së tyre, do të ushtrojnë të drejtën e tyre të votës me një numër votash të barabarta me numrin e Shteteve të tyre Anëtare që janë Palë në Protokoll. Një organizatë e tillë nuk do të ushtrojë të drejtën e saj të votës nëse ndonjë nga Shtetet e saj Anëtare e ushtron të drejtën e saj, dhe anasjelltas.

Neni 43

Nënshkrimi

Protokollin do të jetë i hapur për nënshkrim nga të gjitha Palët e Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit në Selinë e Organizatës Botërore të Shëndetësisë në Gjenevë nga data 10 deri më 11 janar 2013, dhe më pas në Selinë e Kombeve të Bashkuara në Nju-Jork deri më 9 janar 2014.

Neni 44

Ratifikimi, pranimi, miratimi, konfirmimi zyrtar ose aderimi

1. Ky Protokoll do t'i nënshtrohet ratifikimit, pranimit, miratimit ose aderimit nga Shtetet dhe konfirmimit ose aderimit zyrtar nga organizatat rajonale të integritit ekonomik që janë Palë në Konventën Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit. Ai do të jetë i hapur për aderim që nga dita pas datës në të cilën Protokollin është i mbyllur për nënshkrim. Instrumentet e ratifikimit, pranimit, miratimit, konfirmimit zyrtar ose aderimit do të depozitohen te Depozituesi.

2. Çdo organizatë rajonale e integritit ekonomik që bëhet Palë pa qenë asnjë nga Shtetet e saj Anëtare Palë do të jetë e detyruar nga të gjitha detyrimet sipas këtij Protokoll. Në rastin e organizatave, një ose më shumë nga Shtetet Anëtare të të cilave janë Palë, organizata dhe Shtetet e saj Anëtare do të vendosin për përgjegjësitë e tyre përkatëse për përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas këtij Protokoll. Në raste të tilla, organizata dhe Shtetet Anëtare nuk do të kenë të drejtë të ushtrojnë të drejtat sipas këtij Protokoll në njëkohësi.

3. Organizatat rajonale të integritit ekonomik, në instrumentet e tyre që lidhen me konfirmimin formal ose në instrumentet e tyre të aderimit, deklarojnë shkallën e kompetencës së tyre në lidhje me çështjet e rregulluara nga ky Protokoll. Këto organizata, gjithashtu, duhet të informojnë Depozituesin, i cili nga ana tjetër do të informojë Palët, për çdo modifikim thelbësor në shkallën e kompetencës së tyre.

Neni 45

Hyrja në fuqi

1. Ky Protokoll hyn në fuqi në ditën e nëntëdhjetë pas datës së depozitimit të instrumentit të dyzetë të ratifikimit, pranimit, miratimit, konfirmimit zyrtar ose aderimit te Depozituesi.

2. Për secilën Palë të Konventës Kornizë të OBSH-së për Kontrollin e Duhanit që ratifikon, pranon, miraton ose konfirmon zyrtarisht këtë Protokoll, ose aderon në të pasi të jenë përmbushur kushtet e përcaktuara në paragrafin 1 për hyrjen në fuqi, ky Protokoll hyn në fuqi në ditën e nëntëdhjetë pas datës së depozitimit të instrumentit të saj të ratifikimit, pranimit, miratimit, aderimit ose konfirmimit zyrtar.

3. Në zbatim të këtij neni, çdo instrument i depozituar nga një organizatë rajonale e integritit ekonomik nuk do të llogaritet si shtesë ndaj atyre të depozituara nga Shtetet Anëtare të asaj organizate.

Neni 46

Depozitari

Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara do të jetë Depozitari i këtij Protokoll.

Neni 47

Tekstet autentike

Origjinali i këtij Protokoll, tekstet e të cilit në arabisht, kinezisht, anglisht, frëngjisht, rusisht dhe spanjisht janë njësoj autentike, do të depozitohet te Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara.

PROTOCOL TO ELIMINATE ILLICIT TRADE IN TOBACCO PRODUCTS

PREAMBLE

The Parties to this Protocol,

Considering that on 21 May 2003, the Fifty-sixth World Health Assembly adopted by consensus the WHO Framework Convention on Tobacco Control, which came into force on 27 February 2005;

Recognizing that the WHO Framework Convention on Tobacco Control is one of the United Nations' most rapidly ratified treaties and a fundamental tool for attaining the objectives of the World Health Organization;

Recalling the Preamble to the Constitution of the World Health Organization, which states that the enjoyment of the highest attainable standard of health as a fundamental right of every human being without distinction of race, religion, political belief, economic or social condition;

Determined also to give priority to their right to protect public health;

Deeply concerned that the illicit trade in tobacco products is contributing to the spread of the tobacco epidemic, which is a global problem with serious consequences for public health that calls for effective, appropriate and comprehensive domestic and international responses;

Recognizing further that illicit trade in tobacco products undermines price and tax measures designed to strengthen tobacco control and thereby increases the accessibility and affordability of tobacco products;

Seriously concerned by the adverse effects that the increase in accessibility and affordability of illicitly traded tobacco products has on public health and the well-being, in particular of young people, the poor and other vulnerable groups;

Seriously concerned about the disproportionate economic and social implications of illicit trade in tobacco products on developing countries and countries with economies in transition;

Aware of the need to develop scientific, technical and institutional capacity to plan and implement appropriate national, regional and international measures to eliminate all forms of illicit trade in tobacco products;

Acknowledging that access to resources and relevant technologies is of great importance for enhancing the ability of Parties, particularly in developing countries and countries with economies in transition, to eliminate all forms of illicit trade in tobacco products;

Acknowledging also that, although free zones are established to facilitate legal trade, they have been used to facilitate the globalization of illicit trade in tobacco products, both in relation to the illicit transit of smuggled products and in the manufacture of illicit tobacco products;

Recognizing also that illicit trade in tobacco products undermines the economies of Parties and adversely affects their stability and security;

Also aware that illicit trade in tobacco products generates financial profits that are used to fund transnational criminal activity, which interferes with government objectives;

Recognizing that the illicit trade in tobacco products undermines health objectives, imposes additional strain on health systems and causes losses of revenue to the economies of the Parties;

Mindful of Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control in which Parties agree that in setting and implementing their public health policies with respect to tobacco control, Parties shall act to protect these policies from commercial and other vested interests of the tobacco industry in accordance with national law;

Emphasizing the need to be alert to any efforts by the tobacco industry to undermine or subvert strategies to combat illicit trade in tobacco products and the need to be informed of activities of the tobacco industry that have a negative impact on strategies to combat illicit trade in tobacco products;

Mindful of Article 6.2 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, which encourages Parties to prohibit or restrict, as appropriate, sales to and/or importation by international travellers of tax- and duty-free tobacco products;

Recognizing in addition that tobacco and tobacco products in international transit and transshipment find a channel for illicit trade;

Taking into account that effective action to prevent and combat illicit trade in tobacco products requires a comprehensive international approach to, and close cooperation on, all aspects of illicit trade, including, as appropriate, illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment;

Recalling and emphasizing the importance of other relevant international agreements such as the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, the United Nations Convention against Corruption and the United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances and the obligation that Parties to these Conventions have to apply, as appropriate, the relevant provisions of these Conventions to illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment and *encouraging* those Parties that have not yet become Parties to these agreements to consider doing so;

Recognizing the need to build enhanced cooperation between the Convention Secretariat of the WHO Framework Convention on Tobacco Control and the United Nations Office on Drugs and Crime, the World Customs Organization and other bodies, as appropriate;

Recalling Article 15 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, in which Parties recognize, inter alia, that the elimination of all forms of illicit trade in tobacco products, including smuggling and illicit manufacturing, is an essential component of tobacco control;

Considering that this Protocol does not seek to address issues concerning intellectual property rights; and

Convinced that supplementing the WHO Framework Convention on Tobacco Control by a comprehensive protocol will be a powerful, effective means to counter illicit trade in tobacco products and its grave consequences,

Hereby agree as follows:

PART I: INTRODUCTION

ARTICLE 1

USE OF TERMS

1. “Brokering” means acting as an agent for others, as in negotiating contracts, purchases, or sales in return for a fee or commission.

2. "Cigarette" means a roll of cut tobacco for smoking, enclosed in cigarette paper. This excludes specific regional products such as bidis, ang hoon, or other similar products which can be wrapped in paper or leaves. For the purpose of Article 8, "cigarette" also includes fine cut "roll your own" tobacco for the purposes of making a cigarette.
3. "Confiscation", which includes forfeiture where applicable, means the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority.
4. "Controlled delivery" means the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence.
5. "Free zone" means a part of the territory of a Party where any goods introduced are generally regarded, in so far as import duties and taxes are concerned, as being outside the Customs territory.
6. "Illicit trade" means any practice or conduct prohibited by law and which relates to production, shipment, receipt, possession, distribution, sale or purchase, including any practice or conduct intended to facilitate such activity.
7. "Licence" means permission from a competent authority following submission of the requisite application or other documentation to the competent authority.
8. (a) "Manufacturing equipment" means machinery which is designed, or adapted, to be used solely for the manufacture of tobacco products and is integral to the manufacturing process.¹

(b) "Any part thereof" in the context of manufacturing equipment means any identifiable part which is unique to manufacturing equipment used in the manufacture of tobacco products.
9. "Party" means, unless the context indicates otherwise, a Party to this Protocol.
10. "Personal data" means any information relating to an identified or identifiable natural person.

¹ Parties may include reference to the Harmonized Commodity Description and Coding System of the World Customs Organization for this purpose, wherever applicable.

11. “Regional economic integration organization” means an organization that is composed of several sovereign states, and to which its Member States have transferred competence over a range of matters, including the authority to make decisions binding on its Member States in respect of those matters.²

12. The “supply chain” covers the manufacture of tobacco products and manufacturing equipment; and import or export of tobacco products and manufacturing equipment; and may be extended, where relevant, to one or more of the following activities when so decided by a Party:

- (a) retailing of tobacco products;
- (b) growing of tobacco, except for traditional small-scale growers, farmers and producers;
- (c) transporting commercial quantities of tobacco products or manufacturing equipment; and
- (d) wholesaling, brokering, warehousing or distribution of tobacco and tobacco products or manufacturing equipment.

13. “Tobacco products” means products entirely or partly made of the leaf tobacco as raw material, which are manufactured to be used for smoking, sucking, chewing or snuffing.

14. “Tracking and tracing” means systematic monitoring and re-creation by competent authorities or any other person acting on their behalf of the route or movement taken by items through the supply chain, as outlined in Article 8.

ARTICLE 2

RELATIONSHIP BETWEEN THIS PROTOCOL AND OTHER AGREEMENTS AND LEGAL INSTRUMENTS

1. The provisions of the WHO Framework Convention on Tobacco Control that apply to its protocols shall apply to this Protocol.

2. Parties that have entered into the types of agreements mentioned in Article 2 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control shall communicate such agreements to the Meeting of the Parties through the Convention Secretariat.

² Where appropriate, national or domestic will refer equally to regional economic integration organizations.

3. Nothing in this Protocol shall affect the rights and obligations of any Party pursuant to any other international convention, treaty or international agreement in force for that Party that it deems to be more conducive to the achievement of the elimination of illicit trade in tobacco products.

4. Nothing in this Protocol shall affect other rights, obligations and responsibilities of Parties under international law, including the United Nations Convention against Transnational Organized Crime.

ARTICLE 3

OBJECTIVE

The objective of this Protocol is to eliminate all forms of illicit trade in tobacco products, in accordance with the terms of Article 15 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

PART II: GENERAL OBLIGATIONS

ARTICLE 4

GENERAL OBLIGATIONS

1. In addition to the provisions of Article 5 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, Parties shall:

(a) adopt and implement effective measures to control or regulate the supply chain of goods covered by this Protocol in order to prevent, deter, detect, investigate and prosecute illicit trade in such goods and shall cooperate with one another to this end;

(b) take any necessary measures in accordance with their national law to increase the effectiveness of their competent authorities and services, including customs and police responsible for preventing, deterring, detecting, investigating, prosecuting and eliminating all forms of illicit trade in goods covered by this Protocol;

(c) adopt effective measures for facilitating or obtaining technical assistance and financial support, capacity building and international cooperation in order to achieve the objectives of this Protocol and ensure the availability to, and secure exchange with, the competent authorities of information to be exchanged under this Protocol;

(d) cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, in order to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol;

(e) cooperate and communicate, as appropriate, with relevant regional and international intergovernmental organizations in the secure³ exchange of information covered by this Protocol in order to promote the effective implementation of this Protocol; and

(f) within the means and resources at their disposal, cooperate to raise financial resources for the effective implementation of this Protocol through bilateral and multilateral funding mechanisms.

2. In implementing their obligations under this Protocol, Parties shall ensure the maximum possible transparency with respect to any interactions they may have with the tobacco industry.

ARTICLE 5

PROTECTION OF PERSONAL DATA

Parties shall protect personal data of individuals regardless of nationality or residence, subject to national law, taking into consideration international standards regarding the protection of personal data, when implementing this Protocol.

PART III: SUPPLY CHAIN CONTROL

ARTICLE 6

LICENCE, EQUIVALENT APPROVAL OR CONTROL SYSTEM

1. To achieve the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control and with a view to eliminating illicit trade in tobacco products and manufacturing equipment, each Party shall prohibit the conduct of any of the following activities by any natural or legal person except pursuant to a licence or equivalent approval (hereafter “licence”) granted, or control system implemented, by a competent authority in accordance with national law:

³ A secure exchange of information between two parties is resistant to interception and tampering (falsification). In other words, the information exchanged between the two parties cannot be read or modified by a third party.

- (a) manufacture of tobacco products and manufacturing equipment; and
 - (b) import or export of tobacco products and manufacturing equipment.
2. Each Party shall endeavour to license, to the extent considered appropriate, and when the following activities are not prohibited by national law, any natural or legal person engaged in:
- (a) retailing of tobacco products;
 - (b) growing of tobacco, except for traditional small-scale growers, farmers and producers;
 - (c) transporting commercial quantities of tobacco products or manufacturing equipment; and
 - (d) wholesaling, brokering, warehousing or distribution of tobacco and tobacco products or manufacturing equipment.
3. With a view to ensuring an effective licensing system, each Party shall:
- (a) establish or designate a competent authority or authorities to issue, renew, suspend, revoke and/or cancel licences, subject to the provisions of this Protocol, and in accordance with its national law, to conduct the activities specified in paragraph 1;
 - (b) require that each application for a licence contains all the requisite information about the applicant, which should include, where applicable:
 - (i) where the applicant is a natural person, information regarding his or her identity, including full name, trade name, business registration number (if any), applicable tax registration numbers (if any) and any other information to allow identification to take place;
 - (ii) when the applicant is a legal person, information regarding its identity, including full legal name, trade name, business registration number, date and place of incorporation, location of corporate headquarters and principal place of business, applicable tax registration numbers, copies of articles of incorporation or equivalent documents, its corporate affiliates, names of its

directors and of any designated legal representatives, including any other information to allow identification to take place;

(iii) precise business location of the manufacturing unit(s), warehouse location and production capacity of the business run by the applicant;

(iv) details of the tobacco products and manufacturing equipment covered by the application, such as product description, name, registered trade mark if any, design, brand, model or make and serial number of the manufacturing equipment;

(v) description of where manufacturing equipment will be installed and used;

(vi) documentation or a declaration regarding any criminal records;

(vii) complete identification of the bank accounts intended to be used in the relevant transactions and other relevant payment details; and

(viii) a description of the intended use and intended market of sale of the tobacco products, with particular attention to ensuring that tobacco product production or supply is commensurate with reasonably anticipated demand;

(c) monitor and collect, where applicable, any licence fees that may be levied and consider using them in effective administration and enforcement of the licensing system or for public health or any other related activity in accordance with national law;

(d) take appropriate measures to prevent, detect and investigate any irregular or fraudulent practices in the operation of the licensing system;

(e) undertake measures such as periodic review, renewal, inspection or audit of licences where appropriate;

(f) establish, where appropriate, a time frame for expiration of licences and subsequent requisite reapplication or updating of application information;

- (g) oblige any licensed natural or legal person to inform the competent authority in advance of any change of location of their business or any significant change in information relevant to the activities as licensed;
 - (h) oblige any licensed natural or legal person to inform the competent authority, for appropriate action, of any acquisition or disposal of manufacturing equipment; and
 - (i) ensure that the destruction of any such manufacturing equipment or any part thereof, shall take place under the supervision of the competent authority.
4. Each Party shall ensure that no licence shall be assigned and/or transferred without receipt from the proposed licensee of the appropriate information contained in paragraph 3, and without prior approval from the competent authority.
5. Five years following the entry into force of this Protocol, the Meeting of the Parties shall ensure at its next session that evidence-based research is conducted to ascertain whether any key inputs exist that are essential to the manufacture of tobacco products, are identifiable and can be subject to an effective control mechanism. On the basis of such research, the Meeting of the Parties shall consider appropriate action.

ARTICLE 7

DUE DILIGENCE

1. Each Party shall require, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, that all natural and legal persons engaged in the supply chain of tobacco, tobacco products and manufacturing equipment:
- (a) conduct due diligence before the commencement of and during the course of, a business relationship;
 - (b) monitor the sales to their customers to ensure that the quantities are commensurate with the demand for such products within the intended market of sale or use; and
 - (c) report to the competent authorities any evidence that the customer is engaged in activities in contravention of its obligations arising from this Protocol.

2. Due diligence pursuant to paragraph 1 shall, as appropriate, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, include, inter alia, requirements for customer identification, such as obtaining and updating information relating to the following:

(a) establishing that the natural or legal person holds a licence in accordance with Article 6;

(b) when the customer is a natural person, information regarding his or her identity, including full name, trade name, business registration number (if any), applicable tax registration numbers (if any) and verification of his or her official identification;

(c) when the customer is a legal person, information regarding its identity, including full name, trade name, business registration number, date and place of incorporation, location of corporate headquarters and principal place of business, applicable tax registration numbers, copies of articles of incorporation or equivalent documents, its corporate affiliates, names of its directors and any designated legal representatives, including the representatives' names and verification of their official identification;

(d) a description of the intended use and intended market of sale of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment; and

(e) a description of the location where manufacturing equipment will be installed and used.

3. Due diligence pursuant to paragraph 1 may include requirements for customer identification, such as obtaining and updating information relating to the following:

(a) documentation or a declaration regarding any criminal records; and

(b) identification of the bank accounts intended to be used in transactions.

4. Each Party shall, on the basis of the information reported in paragraph 1(c), take all necessary measures to ensure compliance with the obligations arising from this Protocol, which may include the designation of a customer within the jurisdiction of the Party to become a blocked customer as defined by national law.

ARTICLE 8

TRACKING AND TRACING

1. For the purposes of further securing the supply chain and to assist in the investigation of illicit trade in tobacco products, the Parties agree to establish within five years of entry into force of this Protocol a global tracking and tracing regime, comprising national and/or regional tracking and tracing systems and a global information-sharing focal point located at the Convention Secretariat of the WHO Framework Convention on Tobacco Control and accessible to all Parties, enabling Parties to make enquiries and receive relevant information.

2. Each Party shall establish, in accordance with this Article, a tracking and tracing system, controlled by the Party for all tobacco products that are manufactured in or imported onto its territory taking into account their own national or regional specific needs and available best practice.

3. With a view to enabling effective tracking and tracing, each Party shall require that unique, secure and non-removable identification markings (hereafter called unique identification markings), such as codes or stamps, are affixed to or form part of all unit packets and packages and any outside packaging of cigarettes within a period of five years and other tobacco products within a period of ten years of entry into force of this Protocol for that Party.

4.1 Each Party shall, for purposes of paragraph 3, as part of the global tracking and tracing regime, require that the following information be available, either directly or accessible by means of a link, to assist Parties in determining the origin of tobacco products, the point of diversion where applicable, and to monitor and control the movement of tobacco products and their legal status:

- (a) date and location of manufacture;
- (b) manufacturing facility;
- (c) machine used to manufacture tobacco products;
- (d) production shift or time of manufacture;
- (e) the name, invoice, order number and payment records of the first customer who is not affiliated with the manufacturer;

- (f) the intended market of retail sale;
- (g) product description;
- (h) any warehousing and shipping;
- (i) the identity of any known subsequent purchaser; and
- (j) the intended shipment route, the shipment date, shipment destination, point of departure and consignee.

4.2 The information in subparagraphs (a), (b), (g) and where available (f), shall form part of the unique identification markings.

4.3 Where the information in subparagraph (f) is not available at the time of marking, Parties shall require the inclusion of such information in accordance with Article 15.2(a) of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

5. Each Party shall require, within the time limits specified in this Article, that the information set out in paragraph 4 is recorded, at the time of production, or at the time of first shipment by any manufacturer or at the time of import onto its territory.

6. Each Party shall ensure that the information recorded under paragraph 5 is accessible by that Party by means of a link with the unique identification markings required under paragraphs 3 and 4.

7. Each Party shall ensure that the information recorded in accordance with paragraph 5, as well as the unique identification markings rendering such information accessible in accordance with paragraph 6 shall be included in a format established or authorized by the Party and its competent authorities.

8. Each Party shall ensure that the information recorded under paragraph 5 is accessible to the global information-sharing focal point on request, subject to paragraph 9, through a standard electronic secure interface with its national and/or regional central point. The global information-sharing focal point shall compile a list of the competent authorities of Parties and make the list available to all Parties.

9. Each Party or the competent authority shall:

- (a) have access to the information outlined in paragraph 4 in a timely manner by making a query to the global information-sharing focal point;

- (b) request such information only where it is necessary for the purpose of detection or investigation of illicit trade in tobacco products;
- (c) not unreasonably withhold information;
- (d) answer the information requests in relation to paragraph 4, in accordance with its national law; and
- (e) protect and treat as confidential, as mutually agreed, any information that is exchanged.

10. Each Party shall require the further development and expansion of the scope of the applicable tracking and tracing system up to the point that all duties, relevant taxes, and where appropriate, other obligations have been discharged at the point of manufacture, import or release from customs or excise control.

11. Parties shall cooperate with each other and with competent international organizations, as mutually agreed, in sharing and developing best practices for tracking and tracing systems including:

- (a) facilitation of the development, transfer and acquisition of improved tracking and tracing technology, including knowledge, skills, capacity and expertise;
- (b) support for training and capacity-building programmes for Parties that express such a need; and
- (c) further development of the technology to mark and scan unit packets and packages of tobacco products to make accessible the information listed in paragraph 4.

12. Obligations assigned to a Party shall not be performed by or delegated to the tobacco industry.

13. Each Party shall ensure that its competent authorities, in participating in the tracking and tracing regime, interact with the tobacco industry and those representing the interests of the tobacco industry only to the extent strictly necessary in the implementation of this Article.

14. Each Party may require the tobacco industry to bear any costs associated with that Party's obligations under this Article.

ARTICLE 9

RECORD-KEEPING

1. Each Party shall require, as appropriate, that all natural and legal persons engaged in the supply chain of tobacco, tobacco products and manufacturing equipment maintain complete and accurate records of all relevant transactions. Such records must allow for the full accountability of materials used in the production of their tobacco products.

2. Each Party shall, as appropriate, require persons licensed in accordance with Article 6 to provide, on request, the following information to the competent authorities:

(a) general information on market volumes, trends, forecasts and other relevant information; and

(b) the quantities of tobacco products and manufacturing equipment in the licensee's possession, custody or control kept in stock, in tax and customs warehouses under the regime of transit or transshipment or duty suspension as of the date of the request.

3. With respect to tobacco products and manufacturing equipment sold or manufactured on the territory of the Party for export, or subject to duty-suspended movement in transit or transshipment on the territory of the Party, each Party shall, as appropriate, require that persons licensed in accordance with Article 6, provide, on request, to the competent authorities in the country of departure (electronically, where the infrastructure exists) at the time of departure from their control with the following information:

(a) the date of shipment from the last point of physical control of the products;

(b) the details concerning the products shipped (including brand, amount, warehouse);

(c) the intended shipping routes and destination;

(d) the identity of the natural or legal person(s) to whom the products are being shipped;

(e) the mode of transportation, including the identity of the transporter;

- (f) the expected date of arrival of the shipment at the intended shipping destination; and
 - (g) intended market of retail sale or use.
4. If feasible, each Party shall require that retailers and tobacco growers, except for traditional growers working on a non-commercial basis, maintain complete and accurate records of all relevant transactions in which they engage, in accordance with its national law.
5. For the purposes of implementing paragraph 1, each Party shall adopt effective legislative, executive, administrative or other measures to require that all records are:
- (a) maintained for a period of at least four years;
 - (b) made available to the competent authorities; and
 - (c) maintained in a format, as required by the competent authorities.
6. Each Party shall, as appropriate and subject to national law, establish a system for sharing details contained in all records kept in accordance with this Article with other Parties.
7. Parties shall endeavour to cooperate, with each other and with competent international organizations, in progressively sharing and developing improved systems for record-keeping.

ARTICLE 10

SECURITY AND PREVENTIVE MEASURES

1. Each Party shall, where appropriate, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, require that all natural and legal persons subject to Article 6 take the necessary measures to prevent the diversion of tobacco products into illicit trade channels, including, inter alia:
- (a) reporting to the competent authorities:
 - (i) the cross-border transfer of cash in amounts stipulated in national law or of cross-border payments in kind; and
 - (ii) all “suspicious transactions”; and

(b) supplying tobacco products or manufacturing equipment only in amounts commensurate with the demand for such products within the intended market of retail sale or use.

2. Each Party shall, where appropriate, consistent with its national law and the objectives of the WHO Framework Convention on Tobacco Control, require that payments for transactions carried out by natural or legal persons subject to Article 6 be allowed only in the currency and in the same amount as the invoice, and only through legal modes of payment from financial institutions located on the territory of the intended market and shall not be operated through any other alternative remittance system.

3. A Party may require that payments carried out by natural or legal persons subject to Article 6 for materials used for the manufacture of tobacco products in its jurisdiction be allowed only in the currency and in the same amount as the invoice, and only through legal modes of payment from financial institutions located on the territory of the intended market and shall not be operated through any other alternative remittance system.

4. Each Party shall ensure that any contravention of the requirements of this Article is subject to appropriate criminal, civil or administrative procedures and effective, proportionate and dissuasive sanctions including, as appropriate, suspension or cancellation of a licence.

ARTICLE 11

SALE BY INTERNET, TELECOMMUNICATION OR ANY OTHER EVOLVING TECHNOLOGY

1. Each Party shall require that all legal and natural persons engaged in any transaction with regard to tobacco products through Internet-, telecommunication- or any other evolving technology-based modes of sale comply with all relevant obligations covered by this Protocol.

2. Each Party shall consider banning retail sales of tobacco products through Internet-, telecommunication- or any other evolving technology-based modes of sale.

ARTICLE 12

FREE ZONES AND INTERNATIONAL TRANSIT

1. Each Party shall, within three years of the entry into force of this Protocol for that Party, implement effective controls on all manufacturing of,

and transactions in, tobacco and tobacco products, in free zones, by use of all relevant measures as provided in this Protocol.

2. In addition, the intermingling of tobacco products with non-tobacco products in a single container or any other such similar transportation unit at the time of removal from free zones shall be prohibited.

3. Each Party shall, in accordance with national law, adopt and apply control and verification measures to the international transit or transshipment, within its territory, of tobacco products and manufacturing equipment in conformity with the provisions of this Protocol in order to prevent illicit trade in such products.

ARTICLE 13

DUTY FREE SALES

1. Each Party shall implement effective measures to subject any duty free sales to all relevant provisions of this Protocol, taking into consideration Article 6 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

2. No later than five years following the entry into force of this Protocol, the Meeting of the Parties shall ensure at its next session that evidence-based research is conducted to ascertain the extent of illicit trade in tobacco products related to duty free sales of such products. On the basis of such research, the Meeting of the Parties shall consider appropriate further action.

PART IV: OFFENCES

ARTICLE 14

UNLAWFUL CONDUCT INCLUDING CRIMINAL OFFENCES

1. Each Party shall adopt, subject to the basic principles of its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to establish all of the following conduct as unlawful under its domestic law:

- (a) manufacturing, wholesaling, brokering, selling, transporting, distributing, storing, shipping, importing or exporting tobacco, tobacco products or manufacturing equipment contrary to the provisions of this Protocol;

- (b)
 - (i) manufacturing, wholesaling, brokering, selling, transporting, distributing, storing, shipping, importing or exporting tobacco, tobacco products or manufacturing equipment without the payment of applicable duties, taxes and other levies or without bearing applicable fiscal stamps, unique identification markings, or any other required markings or labels;
 - (ii) any other acts of smuggling or attempted smuggling of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment not covered by paragraph (b)(i);
- (c)
 - (i) any other form of illicit manufacture of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment, or tobacco packaging bearing false fiscal stamps, unique identification markings, or any other required markings or labels;
 - (ii) wholesaling, brokering, selling, transporting, distributing, storing, shipping, importing or exporting of illicitly manufactured tobacco, illicit tobacco products, products bearing false fiscal stamps and/or other required markings or labels, or illicit manufacturing equipment;
- (d) mixing of tobacco products with non-tobacco products during progression through the supply chain, for the purpose of concealing or disguising tobacco products;
- (e) intermingling of tobacco products with non-tobacco products in contravention of Article 12.2 of this Protocol;
- (f) using Internet-, telecommunication- or any other evolving technology-based modes of sale of tobacco products in contravention of this Protocol;
- (g) obtaining, by a person licensed in accordance with Article 6, tobacco, tobacco products or manufacturing equipment from a person who should be, but is not, licensed in accordance with Article 6;
- (h) obstructing any public officer or an authorized officer in the performance of duties relating to the prevention, deterrence, detection, investigation or elimination of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;

- (i) (i) making any material statement that is false, misleading or incomplete, or failing to provide any required information to any public officer or an authorized officer in the performance of duties relating to the prevention, deterrence, detection, investigation or elimination of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment and when not contrary to the right against self incrimination;
- (ii) misdeclaring on official forms the description, quantity or value of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment or any other information specified in the protocol to:
 - (a) evade the payment of applicable duties, taxes and other levies, or
 - (b) prejudice any control measures for the prevention, deterrence, detection, investigation or elimination of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;
- (iii) failing to create or maintain records covered by this Protocol or maintaining false records; and
- (j) laundering of proceeds of unlawful conduct established as a criminal offence under paragraph 2.

2. Each Party shall, subject to the basic principles of its domestic law, determine which of the unlawful conduct set out in paragraph 1 or any other conduct related to illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment contrary to the provisions of this Protocol shall be criminal offences and adopt legislative and other measures as may be necessary to give effect to such determination.

3. Each Party shall notify the Secretariat of this Protocol which of the unlawful conduct set out in paragraphs 1 and 2 that Party has determined to be a criminal offence in accordance with paragraph 2, and shall furnish to the Secretariat copies of its laws, or a description thereof, that give effect to paragraph 2, and of any subsequent changes to such laws.

4. In order to enhance international cooperation in combatting the criminal offences related to illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment, Parties are encouraged to review their national laws regarding money laundering, mutual legal assistance and extradition, having regard to relevant international conventions to which they are Parties, to ensure that they are effective in the enforcement of the provisions of this Protocol.

ARTICLE 15

LIABILITY OF LEGAL PERSONS

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary, consistent with its legal principles, to establish the liability of legal persons for the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol.
2. Subject to the legal principles of each Party, the liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.
3. Such liability shall be without prejudice to the liability of the natural persons who have engaged in the unlawful conduct or committed the criminal offences established in accordance with national laws and regulations and Article 14 of this Protocol.

ARTICLE 16

PROSECUTIONS AND SANCTIONS

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary, in accordance with national law, to ensure that natural and legal persons held liable for the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with Article 14 are subjected to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.
2. Each Party shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under its domestic law relating to the prosecution of persons for the unlawful conduct, including criminal offences established in accordance with Article 14, are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of such unlawful conduct including criminal offences, and with due regard to the need to deter the commission of such unlawful conduct including offences.
3. Nothing contained in this Protocol shall affect the principle that the description of the unlawful conduct including criminal offences established in accordance with this Protocol and of the applicable legal defences or other legal principles controlling the lawfulness of conduct is reserved to the domestic law of a Party and that such unlawful conduct including criminal offences shall be prosecuted and sanctioned in accordance with that law.

ARTICLE 17

SEIZURE PAYMENTS

Parties should, in accordance with their domestic law, consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to authorize competent authorities to levy an amount proportionate to lost taxes and duties from the producer, manufacturer, distributor, importer or exporter of seized tobacco, tobacco products and/or manufacturing equipment.

ARTICLE 18

DISPOSAL OR DESTRUCTION

All confiscated tobacco, tobacco products and manufacturing equipment shall be destroyed, using environmentally friendly methods to the greatest extent possible, or disposed of in accordance with national law.

ARTICLE 19

SPECIAL INVESTIGATIVE TECHNIQUES

1. If permitted by the basic principles of its domestic legal system, each Party shall, within its possibilities and under the conditions prescribed by its domestic law, take the necessary measures to allow for the appropriate use of controlled delivery and, where it deems it appropriate, for the use of other special investigative techniques, such as electronic or other forms of surveillance and undercover operations, by its competent authorities on its territory for the purpose of effectively combating illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment.
2. For the purpose of investigating the criminal offences established in accordance with Article 14, Parties are encouraged to conclude, when necessary, appropriate bilateral or multilateral agreements or arrangements for using the techniques referred to in paragraph 1 in the context of cooperation at the international level.
3. In the absence of an agreement or arrangement as set forth in paragraph 2, decisions to use such special investigative techniques at the international level shall be made on a case-by-case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the Parties concerned.

4. Parties recognize the importance of, and need for, international cooperation and assistance in this area and shall cooperate, with each other and with international organizations, in developing capacity to achieve the goals of this Article.

PART V: INTERNATIONAL COOPERATION

ARTICLE 20

GENERAL INFORMATION SHARING

1. Parties shall, for the purpose of achieving the objectives of this Protocol, report, as part of the WHO Framework Convention on Tobacco Control reporting instrument relevant information, subject to domestic law, and where appropriate, inter alia, on matters such as:

- (a) in aggregate form, details of seizures of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment, quantity, value of seizures, product descriptions, dates and places of manufacture; and taxes evaded;
- (b) import, export, transit, tax-paid and duty-free sales and quantity or value of production of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;
- (c) trends, concealment methods and modi operandi used in illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment; and
- (d) any other relevant information, as agreed by the Parties.

2. Parties shall cooperate with each other and with competent international organizations to build the capacity of Parties to collect and exchange information.

3. Parties shall deem the said information to be confidential and for the use of Parties only, unless otherwise stated by the transmitting Party.

ARTICLE 21

ENFORCEMENT INFORMATION SHARING

1. Parties shall, subject to domestic law or any applicable international treaties, where appropriate, exchange, on their own initiative or on the request of a Party that provides due justification that such information is necessary for the purpose of detection or investigation of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment, the following information:

- (a) records of licensing for the natural and legal persons concerned;
 - (b) information for identification, monitoring and prosecution of natural or legal persons involved in illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment;
 - (c) records of investigations and prosecutions;
 - (d) records of payment for import, export or duty-free sales of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment; and
 - (e) details of seizures of tobacco, tobacco products or manufacturing equipment (including case reference information where appropriate, quantity, value of seizure, product description, entities involved, date and place of manufacture) and modi operandi (including means of transport, concealment, routing and detection).
2. Information received from Parties under this Article shall be used exclusively to meet the objectives of this Protocol. Parties may specify that such information may not be passed on without the agreement of the Party which provided the information.

ARTICLE 22

INFORMATION SHARING: CONFIDENTIALITY AND PROTECTION OF INFORMATION

1. Each Party shall designate the competent national authorities to which data referred to in Articles 20, 21 and 24 are supplied and notify Parties of such designation through the Convention Secretariat.
2. The exchange of information under this Protocol shall be subject to domestic law regarding confidentiality and privacy. Parties shall protect, as mutually agreed, any confidential information that is exchanged.

ARTICLE 23

ASSISTANCE AND COOPERATION: TRAINING, TECHNICAL ASSISTANCE AND COOPERATION IN SCIENTIFIC, TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL MATTERS

1. Parties shall cooperate, with each other and/or through competent international and regional organizations in providing training, technical assistance and cooperation in scientific, technical and technological matters, in

order to achieve the objectives of this Protocol, as mutually agreed. Such assistance may include the transfer of expertise or appropriate technology in the areas of information gathering, law enforcement, tracking and tracing, information management, protection of personal data, interdiction, electronic surveillance, forensic analysis, mutual legal assistance and extradition.

2. Parties may, as appropriate, enter into bilateral, multilateral or any other agreements or arrangements in order to promote training, technical assistance and cooperation in scientific, technical and technological matters taking into account the needs of developing-country Parties and Parties with economies in transition.

3. Parties shall cooperate, as appropriate, to develop and research the possibilities of identifying the exact geographical origin of seized tobacco and tobacco products.

ARTICLE 24

ASSISTANCE AND COOPERATION: INVESTIGATION AND PROSECUTION OF OFFENCES

1. Parties shall, in accordance with their domestic law, take all necessary measures, where appropriate, to strengthen cooperation by multilateral, regional or bilateral arrangements for the prevention, detection, investigation, prosecution and punishment of natural or legal persons engaged in illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment.

2. Each Party shall ensure that administrative, regulatory, law enforcement and other authorities dedicated to combating illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment (including, where permitted under domestic law, judicial authorities) cooperate and exchange relevant information at national and international levels within the conditions prescribed by its domestic law.

ARTICLE 25

PROTECTION OF SOVEREIGNTY

1. Parties shall carry out their obligations under this Protocol in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

2. Nothing in this Protocol entitles a Party to undertake in the territory of another State the exercise of jurisdiction and performance of functions that are reserved exclusively for the authorities of that other State by its domestic law.

ARTICLE 26

JURISDICTION

1. Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the criminal offences established in accordance with Article 14 when:

- (a) the offence is committed in the territory of that Party; or
- (b) the offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that Party or an aircraft that is registered under the laws of that Party at the time that the offence is committed.

2. Subject to Article 25, a Party may also establish its jurisdiction over any such criminal offence when:

- (a) the offence is committed against that Party;
- (b) the offence is committed by a national of that Party or a stateless person who has his or her habitual residence on its territory; or
- (c) the offence is one of those established in accordance with Article 14 and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accordance with Article 14 within its territory.

3. For the purposes of Article 30, each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the criminal offences established in accordance with Article 14 when the alleged offender is present on its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.

4. Each Party may also adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the criminal offences established in accordance with Article 14 when the alleged offender is present on its territory and it does not extradite him or her.

5. If a Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 has been notified, or has otherwise learnt, that one or more other Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those Parties shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.

6. Without prejudice to norms of general international law, this Protocol does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a Party in accordance with its domestic law.

ARTICLE 27

LAW ENFORCEMENT COOPERATION

1. Each Party shall adopt, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, effective measures to:

(a) enhance and, where necessary, establish channels of communication between the competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the criminal offences established in accordance with Article 14;

(b) ensure effective cooperation among the competent authorities, agencies, customs, police and other law enforcement agencies;

(c) cooperate with other Parties in conducting enquiries in specific cases with respect to criminal offences established in accordance with Article 14 concerning:

(i) the identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;

(ii) the movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences; and

(iii) the movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;

(d) provide, when appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purposes;

(e) facilitate effective coordination among its competent authorities, agencies and services and promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the Parties concerned, the posting of liaison officers;

(f) exchange relevant information with other Parties on specific means and methods used by natural or legal persons in committing such offences, including, where applicable, routes and conveyances and the use of false identities, altered or false documents or other means of concealing their activities; and

(g) exchange relevant information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the criminal offences established in accordance with Article 14.

2. With a view to giving effect to this Protocol, Parties shall consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them accordingly. In the absence of such agreements or arrangements between the Parties concerned, the Parties may consider this Protocol as the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Protocol. Whenever appropriate, Parties shall make full use of agreements or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to transnational illicit trade of tobacco products committed through the use of modern technology.

ARTICLE 28

MUTUAL ADMINISTRATIVE ASSISTANCE

Consistent with their respective domestic legal and administrative systems, Parties shall provide each other, either on request or on their own initiative, with information to ensure proper application of customs and other relevant law in the prevention, detection, investigation, prosecution and combating of illicit trade in tobacco, tobacco products or manufacturing equipment. The Parties shall deem the said information to be confidential and for restricted use, unless otherwise stated by the transmitting Party. Such information may include:

- (a) new customs and other enforcement techniques of demonstrated effectiveness;
- (b) new trends, means or methods of engaging in illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment;
- (c) goods known to be the subject of illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment as well as details of description, packaging, transport and storage and methods used in respect of those goods;
- (d) natural or legal persons known to have committed or to be a party to an offence established in accordance with Article 14; and
- (e) any other data that would assist designated agencies in risk assessment for control and other enforcement purposes.

ARTICLE 29

MUTUAL LEGAL ASSISTANCE

1. Parties shall afford one another the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol.
2. Mutual legal assistance shall be afforded to the fullest extent possible under relevant laws, treaties, agreements and arrangements of the requested Party with respect to investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences for which legal persons may be held liable in accordance with Article 15 of this Protocol in the requesting Party.
3. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this Article may be requested for any of the following purposes:
 - (a) taking evidence or statements from persons;
 - (b) effecting service of judicial documents;
 - (c) executing searches and seizures, and freezing;
 - (d) examining objects and sites;
 - (e) providing information, evidentiary items and expert evaluations;

- (f) providing originals or certified copies of relevant documents and records, including government, bank, financial, corporate or business records;
- (g) identifying or tracing proceeds of crime, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes;
- (h) facilitating the voluntary appearance of persons in the requesting Party; and
- (i) any other type of assistance that is not contrary to the domestic law of the requested Party.

4. This Article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, which governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance.

5. Paragraphs 6 to 24 shall, on the basis of reciprocity, apply to requests made pursuant to this Article if the Parties in question are not bound by a treaty or intergovernmental agreement of mutual legal assistance. If the Parties are bound by such a treaty or intergovernmental agreement, the corresponding provisions of that treaty or intergovernmental agreement shall apply unless the Parties agree to apply paragraphs 6 to 24 in lieu thereof. Parties are strongly encouraged to apply these paragraphs if they facilitate cooperation.

6. Parties shall designate a central authority that shall have the responsibility and power to receive requests for mutual legal assistance and either to execute them or to transmit them to their respective competent authorities for execution. When a Party has a special region or territory with a separate system of mutual legal assistance, it may designate a distinct central authority that shall have the same function for that region or territory. Central authorities shall ensure the speedy and proper execution or transmission of the requests received. Where the central authority transmits the request to a competent authority for execution, it shall encourage the speedy and proper execution of the request by the competent authority. Each Party shall notify the Head of the Convention Secretariat at the time of accession, acceptance, approval, formal confirmation or ratification of this Protocol of the central authority designated for this purpose. Transmission of requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be effected between the central authorities designated by the Parties. This requirement shall be without prejudice to the right of a Party to require that such requests and communications be addressed to it through the diplomatic channel and, in urgent circumstances, where the Parties agree, through appropriate international organizations, if possible.

7. Requests shall be made in writing or, where possible, by any means capable of producing a written record, in a language acceptable to the requested Party under conditions allowing the Party to establish authenticity. The language or languages acceptable to each Party shall be notified to the Head of the Convention Secretariat at the time of accession, acceptance, approval, formal confirmation or ratification of this Protocol. In urgent circumstances, and where agreed by the Parties, requests may be made orally, but shall be confirmed in writing forthwith.

8. A request for mutual legal assistance shall contain:

- (a) the identity of the authority making the request;
- (b) the subject matter and nature of the investigation, prosecution or judicial proceeding to which the request relates, and the name and the functions of the authority conducting such investigation, prosecution or judicial proceeding;
- (c) a summary of the relevant facts, except in respect of requests for the purpose of service of judicial documents;
- (d) a description of the assistance sought and details of any particular procedure that the requesting Party wishes to be followed;
- (e) where possible, the identity, location and nationality of any person concerned;
- (f) the purpose for which the evidence, information or action is sought; and
- (g) the provisions of the domestic law relevant to the criminal offence and the punishment therefore.

9. The requested Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.

10. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.

11. The requesting Party shall not transmit or use information or evidence furnished by the requested Party for investigations, prosecutions or judicial

proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested Party. Nothing in this paragraph shall prevent the requesting Party from disclosing in its proceedings information or evidence that is exculpatory to an accused person. In the latter case, the requesting Party shall notify the requested Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the requested Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the requesting Party shall inform the requested Party of the disclosure without delay.

12. The requesting Party may require that the requested Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting Party.

13. Wherever possible and consistent with fundamental principles of domestic law, when an individual is in the territory of a Party and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another Party, the first Party may, at the request of the other, permit the hearing to take place by video conference if it is not possible or desirable for the individual in question to appear in person in the territory of the requesting Party. Parties may agree that the hearing shall be conducted by a judicial authority of the requesting Party and attended by a judicial authority of the requested Party.

14. Mutual legal assistance may be refused:

- (a) if the request is not made in conformity with this Article;
- (b) if the requested Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests;
- (c) if the authorities of the requested Party would be prohibited by its domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or judicial proceedings under their own jurisdiction;
- (d) where the request involves a crime where the maximum penalty in the requested Party is less than two years of imprisonment or other forms of deprivation of liberty or, if, in the judgment of the requested Party, the provision of the assistance would impose a burden on its resources that is disproportionate to the seriousness of the crime; or
- (e) if it would be contrary to the legal system of the requested Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.

15. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.
16. A Party shall not decline to render mutual legal assistance under this Article on the ground of bank secrecy.
17. Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
18. Parties may decline to render mutual legal assistance pursuant to this Article on the ground of absence of dual criminality. However, the requested Party may, when it deems appropriate, provide assistance, to the extent it decides at its discretion, irrespective of whether the conduct would constitute an offence under the domestic law of the requested Party.
19. The requested Party shall execute the request for mutual legal assistance as soon as possible and shall take as full account as possible of any deadlines suggested by the requesting Party and for which reasons are given, preferably in the request. The requested Party shall respond to reasonable requests by the requesting Party regarding progress in its handling of the request. The requesting Party shall promptly inform the requested Party when the assistance sought is no longer required.
20. Mutual legal assistance may be postponed by the requested Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or judicial proceeding.
21. Before refusing a request pursuant to paragraph 14 or postponing its execution pursuant to paragraph 20, the requested Party shall consult with the requesting Party to consider whether assistance may be granted subject to such terms and conditions as it deems necessary. If the requesting Party accepts assistance subject to those conditions, it shall comply with the conditions.
22. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the requested Party, unless otherwise agreed by the Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfill the request, the Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed as well as the manner in which the costs shall be borne.
23. In the event of a request, the requested Party:
 - (a) shall provide to the requesting Party copies of government records, documents or information in its possession that under its domestic law are available to the general public; and

(b) may, at its discretion, provide to the requesting Party in whole, in part or subject to such conditions as it deems appropriate, copies of any government records, documents or information in its possession that under its domestic law are not available to the general public.

24. Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to, or enhance the provisions of this Article.

ARTICLE 30

EXTRADITION

1. This Article shall apply to the criminal offences established in accordance with Article 14 of this Protocol when:

(a) the person who is the subject of the request for extradition is located in the territory of the requested Party;

(b) the criminal offence for which extradition is sought is punishable under the domestic law of both the requesting Party and the requested Party; and

(c) the offence is punishable by a maximum period of imprisonment or other forms of deprivation of liberty of at least four years or by a more severe penalty or such lesser period as agreed by the Parties concerned pursuant to bilateral and multilateral treaties or other international agreements.

2. Each of the criminal offences to which this Article applies shall be deemed to be included as an extraditable offence in any extradition treaty existing between Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them.

3. If a Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Protocol as the legal basis for extradition in respect of any criminal offence to which this Article applies.

4. Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize the criminal offences to which this Article applies as extraditable offences between themselves.

5. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the domestic law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including, inter alia, conditions in relation to the minimum penalty requirement for extradition and the grounds upon which the requested Party may refuse extradition.

6. Parties shall, subject to their domestic law, endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any criminal offences to which this Article applies.

7. A Party in whose territory an alleged offender is present, if it does not extradite such person in respect of a criminal offence to which this Article applies solely on the ground that he or she is one of its nationals, shall, at the request of the Party seeking extradition, be obliged to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a similar nature under the domestic law of that Party. The Parties concerned shall cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecution.

8. Whenever a Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that Party to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceedings for which the extradition or surrender of the person was sought and that Party and the Party seeking the extradition of the person agree with this option and other terms that they may deem appropriate, such conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 7.

9. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested Party, the requested Party shall, if its domestic law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon application of the requesting Party, consider the enforcement of the sentence that has been imposed under the domestic law of the requesting Party or the remainder thereof.

10. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with any of the criminal offences to which this Article applies shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the domestic law of the Party in the territory of which that person is present.

11. Nothing in this Protocol shall be interpreted as imposing an obligation to extradite if the requested Party has substantial grounds for believing that the request has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's sex, race, religion, nationality, ethnic origin or political opinions or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any one of these reasons.

12. Parties may not refuse a request for extradition on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.

13. Before refusing extradition, the requested Party shall, where appropriate, consult with the requesting Party to provide it with ample opportunity to present its opinions and to provide information relevant to its allegation.

14. Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements or arrangements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition. Where Parties are bound by an existing treaty or intergovernmental arrangement the corresponding provisions of that treaty or intergovernmental arrangement shall apply unless the Parties agree to apply paragraph 1 to 13 in lieu thereof.

ARTICLE 31

MEASURES TO ENSURE EXTRADITION

1. Subject to its domestic law and its extradition treaties, the requested Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent and at the request of the requesting Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take other appropriate measures to ensure his or her presence at extradition proceedings.

2. Measures taken in accordance with paragraph 1 shall be notified, in conformity with national law, as appropriate and without delay, to the requesting Party.

3. Any person regarding whom the measures in accordance with paragraph 1 are being taken, shall be entitled to:

(a) communicate without delay with the nearest appropriate representative of the State of which that person is a national or, if that person is a stateless person, the State in the territory of which that person habitually resides; and

(b) be visited by a representative of that State.

PART VI: REPORTING

ARTICLE 32

REPORTING AND EXCHANGE OF INFORMATION

1. Each Party shall submit to the Meeting of the Parties, through the Convention Secretariat, periodic reports on its implementation of this Protocol.
2. The format and content of such reports shall be determined by the Meeting of the Parties. These reports shall form part of the regular WHO Framework Convention on Tobacco Control reporting instrument.
3. The content of the periodic reports referred to in paragraph 1, shall be determined having regard, *inter alia*, to the following:
 - (a) information on legislative, executive, administrative or other measures taken to implement this Protocol;
 - (b) information, as appropriate, on any constraints or barriers encountered in the implementation of this Protocol and on the measures taken to overcome those barriers;
 - (c) information, as appropriate, on financial and technical assistance provided, received, or requested for activities related to the elimination of illicit trade in tobacco products; and
 - (d) the information specified in Article 20.

In those cases when relevant data are already being collected as part of the Conference of the Parties reporting mechanism, the Meeting of the Parties shall not duplicate these efforts.

4. The Meeting of the Parties, pursuant to Articles 33 and 36, shall consider arrangements to assist developing-country Parties and Parties with economies in transition, at their request, in meeting their obligations under this Article.
5. The reporting of information under those Articles shall be subject to national law regarding confidentiality and privacy. Parties shall protect, as mutually agreed, any confidential information that is reported or exchanged.

PART VII: INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS AND FINANCIAL RESOURCES

ARTICLE 33

MEETING OF THE PARTIES

1. A Meeting of the Parties is hereby established. The first session of the Meeting of the Parties shall be convened by the Convention Secretariat immediately before or immediately after the next regular session of the Conference of the Parties following the entry into force of this Protocol.

2. Thereafter, regular sessions of the Meeting of the Parties shall be convened by the Convention Secretariat, immediately before or immediately after regular sessions of the Conference of the Parties.

3. Extraordinary sessions of the Meeting of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Meeting or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the Convention Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

4. The Rules of Procedure and the Financial Rules of the Conference of the Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control shall apply, *mutatis mutandis*, to the Meeting of the Parties unless the Meeting of the Parties decides otherwise.

5. The Meeting of the Parties shall keep under regular review the implementation of the Protocol and take the decisions necessary to promote its effective implementation.

6. The Meeting of the Parties shall decide on the scale and mechanism of the voluntary assessed contributions from the Parties to the Protocol for the operation of this Protocol as well as other possible resources for its implementation.

7. At each ordinary session, the Meeting of the Parties shall by consensus adopt a budget and workplan for the financial period until the next ordinary session, which shall be distinct from the WHO Framework Convention on Tobacco Control budget and workplan.

ARTICLE 34

SECRETARIAT

1. The Convention Secretariat shall be the Secretariat of this Protocol.
2. The functions of the Convention Secretariat with regard to its role as the secretariat of this Protocol shall be to:
 - (a) make arrangements for sessions of the Meeting of the Parties and any subsidiary bodies as well as working groups and other bodies established by the Meeting of the Parties and provide them with services as required;
 - (b) receive, analyse, transmit and provide feedback to Parties concerned as needed and to the Meeting of the Parties on reports received by it pursuant to this Protocol and facilitate the exchange of information among Parties;
 - (c) provide support to the Parties, particularly developing country Parties and Parties with economies in transition, on request, in the compilation, communication, and exchange of information required in accordance with the provisions of this Protocol, and assistance in the identification of available resources to facilitate implementation of the obligations under this Protocol;
 - (d) prepare reports on its activities under this Protocol under the guidance of and for submission to the Meeting of the Parties;
 - (e) ensure, under the guidance of the Meeting of the Parties, the necessary coordination with the competent international and regional intergovernmental organizations and other bodies;
 - (f) enter, under the guidance of the Meeting of the Parties, into such administrative or contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions as secretariat to this Protocol;
 - (g) receive and review applications by intergovernmental and nongovernmental organizations wishing to be accredited as observers to the Meeting of the Parties, while ensuring that they are not affiliated with the tobacco industry, and present the reviewed applications to the Meeting of the Parties for its consideration; and

- (h) perform other secretariat functions specified by this Protocol and such other functions as may be determined by the Meeting of the Parties.

ARTICLE 35

RELATIONS BETWEEN THE MEETING OF THE PARTIES AND INTERGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

In order to provide technical and financial cooperation for achieving the objective of this Protocol, the Meetings of the Parties may request the cooperation of competent international and regional intergovernmental organizations, including financial and development institutions.

ARTICLE 36

FINANCIAL RESOURCES

1. Parties recognize the important role that financial resources play in achieving the objective of this Protocol, and acknowledge the importance of Article 26 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control in achieving the objectives of the Convention.
2. Each Party shall provide financial support in respect of its national activities intended to achieve the objective of this Protocol, in accordance with its national plans, priorities and programmes.
3. Parties shall promote, as appropriate, the utilization of bilateral, regional, subregional and other multilateral channels to provide funding for strengthening the capacity of developing-country Parties and Parties with economies in transition in order to meet the objectives of this Protocol.
4. Without prejudice to Article 18, Parties are encouraged, subject to national laws and policies and where appropriate, to use any confiscated proceeds of crime deriving from the illicit trade in tobacco, tobacco products and manufacturing equipment to achieve the objectives set out in this Protocol.
5. Parties represented in relevant regional and international intergovernmental organizations and financial and development institutions shall encourage these entities to provide financial assistance for developing-country Parties and for Parties with economies in transition to assist them in meeting their obligations under this Protocol, without limiting the rights of participation within these organizations.

6. Parties agree that:

(a) to assist Parties in meeting their obligations under this Protocol, all relevant potential and existing resources available for activities related to the objective of this Protocol should be mobilized and utilized for the benefit of all Parties, especially developing-country Parties and Parties with economies in transition; and

(b) the Convention Secretariat shall advise developing-country Parties and Parties with economies in transition, upon request, on available sources of funding to facilitate implementation of their obligations under this Protocol.

7. Parties may require the tobacco industry to bear any costs associated with a Party's obligations to achieve the objectives of this Protocol, in compliance with Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

8. Parties shall endeavour, subject to their domestic law, to achieve self-financing of the implementation of the Protocol including through the levying of taxes and other forms of charges on tobacco products.

PART VIII: SETTLEMENT OF DISPUTES

ARTICLE 37

SETTLEMENT OF DISPUTES

The settlement of disputes between Parties concerning the interpretation or application of this Protocol is governed by Article 27 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

PART IX: DEVELOPMENT OF THE PROTOCOL

ARTICLE 38

AMENDMENTS TO THIS PROTOCOL

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.

2. Amendments to this Protocol shall be considered and adopted by the Meeting of the Parties. The text of any proposed amendment to this Protocol shall be communicated to the Parties by the Convention Secretariat at least six months before the session at which it is proposed for adoption. The Convention Secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories of this Protocol and, for information, to the Depositary.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement by consensus on any proposed amendment to this Protocol. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-quarters majority vote of the Parties present and voting at the session. For purposes of this Article, "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote. Any adopted amendment shall be communicated by the Convention Secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for acceptance.

4. Instruments of acceptance in respect of an amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least two thirds of the Parties.

5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

ARTICLE 39

ADOPTION AND AMENDMENT OF ANNEXES TO THIS PROTOCOL

1. Any Party may make proposals for an annex to this Protocol and may propose amendments to annexes to this Protocol.

2. Annexes shall be restricted to lists, forms and any other descriptive material relating to procedural, scientific, technical or administrative matters.

3. Annexes to this Protocol and amendments thereto shall be proposed, adopted and enter into force in accordance with the procedure set forth in Article 38.

PART X: FINAL PROVISIONS

ARTICLE 40

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Protocol.

ARTICLE 41

WITHDRAWAL

1. At any time after two years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from the Protocol by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.
3. Any Party that withdraws from the WHO Framework Convention on Tobacco Control shall also be considered as having withdrawn from this Protocol, with effect as of the date of its withdrawal from the WHO Framework Convention on Tobacco Control.

ARTICLE 42

RIGHT TO VOTE

1. Each Party to this Protocol shall have one vote, except as provided for in paragraph 2.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their Member States that are Parties to the Protocol. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its Member States exercises its right, and vice versa.

ARTICLE 43

SIGNATURE

The Protocol shall be open for signature by all Parties to the WHO Framework Convention on Tobacco Control at World Health Organization Headquarters in Geneva from 10 to 11 January 2013, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 9 January 2014.

ARTICLE 44

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL, FORMAL CONFIRMATION OR ACCESSION

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance, approval or accession by States and to formal confirmation or accession by regional economic integration organizations that are Party to the WHO Framework Convention on Tobacco Control. It shall be open for accession from the day after the date on which the Protocol is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession shall be deposited with the Depositary.

2. Any regional economic integration organization that becomes a Party without any of its Member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. In the case of organizations one or more of whose Member States is a Party, the organization and its Member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and the Member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.

3. Regional economic integration organizations shall, in their instruments relating to formal confirmation or in their instruments of accession, declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification to the extent of their competence.

ARTICLE 45

ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval, formal confirmation or accession with the Depositary.

2. For each Party to the WHO Framework Convention on Tobacco Control that ratifies, accepts, approves or formally confirms this Protocol or accedes thereto after the conditions set out in paragraph 1 for entry into force have been fulfilled, this Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval, accession or formal confirmation.

3. For the purposes of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States Members of that organization.

ARTICLE 46

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Protocol.

ARTICLE 47

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.